V. Liseuskas
31 Norwood Ave.
Brooklyn 8, N. Y.

Adresas:
911 W. 32 St.,
Chicago 8, Ill.
LAfayette 3-8544

"Entered as second class matter at the post office at Chicago, Illinois."

Laisvoji Lietuva

FREE LITHUANIA
Lithuanian Newspaper
Published by Lithuanian Regeneration Association
911 W. 32 St.,
Chicago 8, Ill.
LAfayette 3-8544

"Entered as second class matter at the post office at Chicago, Illinois."

XI metai. Kaina 10 c. Ketvirtadienis, spalių (October) 17 d. 1957 m. Kaina 10 c. Nr. 20 (320)

POLITIKOS LAUKUOSE

Dr. K. Mituva

NASSER LINKSTA KEISTI VAIDYBĄ

Politiniai sluoksniai kalba, kad Egipto prezidentas Gamal Abdel Nasser artėja prie nusistatymo keisti savo vaidybą Vidurio Rytų politikoje. Jis kuo toliau, tuo daugiau įsitikina, kad Maskva siekia ne padėti, bet per jį įsigalėti. Sirijos "socializmas" tai vaizdingai įrodė. Nauji Sirijos vadai pradeda nesiskaityti su arabų nacionaliniais jausmais, kuriuos Nasser statė pirmoje eilėje. Kairas turi tikriausių žinių, kad Sirijoje palaipsniui einama prie sovietinės santvarkos. Šie ženklai stipriai paveikė Nasser ir jis pradėjo galvoti apie savo vaidmens pakeitimą. Santūrus Egipto delegacijos laikymasis Jungtinėse Tautose, Egipto finansų ministerio Abdel Monein el Kaisooury pranešimas grįžus iš JAV, kad pasaulinio banko pareigūnai pasiruošę finansuoti Suezo kanalo patobulinimus ir kitus projektus, sako, kad yra ruošiama dirva perėjimui į kitą vaidybos stadiją. Davimas mandagiai suprasti Maskvai, kad jis nenori ten vykti, sako dar daugiau. Pagaliau, Jungtinių Tautų politiniai sluoksniai yra įsitikinę, kad Nasser labai laukia Eisenhowerio pakvietimo pasimatymui. Jei žinios pasitvirtintų, jos būtų labai džiuginančios ir nustumtų į užmarštį "Kruščevo mėnulio" garsumą.

MASKVA PAJUTO

Stiprus Kruščevo pareiškimas, kad JAV vyriausybė kursto Turkiją užpulti Siriją, jo įspėjimas, kad karui kilus, sovietai "jėga gins savo interesus", sakytų, kad Maskva pajuto galimumus pasikeisti situacijai. Nasser Artimuose Rytuose vaidina labai didelį vaidmenį. Jeigu jis tik savo vaidybą peržiūrėtų, palinktų į Vakarų pusę, Sirijoje atsirastų pakankamai jėgų maskvinius vadus pašalinti. Linkėtina Nasser praregėti ir linkti prie vakarinių demokratijų. Jis išsaugotų savo pasiektus laimėjimus ir sustabdytų komunizmo slinkimą į Vidurio Rytų erdvę. — JAV vyriausybė tos progos tikrai nepraleis ir ją išnaudos iki pilno galimumo.

"MĖNULIO" SENSACIJA

Amerikos spaudos ir žinovų išbūbnyta sensacija apie "Kruščevo mėnulį" jau atslūksta. Tenka pagirti labai rimtą vaidmenį Amerikos vyriausybės. Ji išlaikė savo orumą ir nesidavė sukompromituojama. Jei neskaityti vieno kito žymesnio asmens nuogąstavimo, visuomenė buvo labai korektiška ir nepasidavė spaudos sukeitai panikai. Dabar ir spauda jau nuleidžia nosį. Koks bebūtų Maskvos išradimas, jis neturi jokių mokslinių pasitarnavimų. Valdžia mokslininkams neleis suteikti jokių žinių kitiems kraštams. Kruščevo "mėnulis" yra tas pats, kas ir užgęsusi ir pasmerkta Stalino "saulė". Kad sovietai paleido dirbtiną "mėnulį" — žemės satelitą, tai tas nesudaro jokio pavojaus, neduoda jiems pirmenybės apsiginklavime ir kitokių ginklų patobulinimo pralenkime Amerikos ir jos draugų. Jei Amerikos spauda vos neišėjo iš "vėžių", mes supratame sensacijų gaudymo meną pasipiniguoti. Mes matysime ir galėsime dėl "mėnulio" tarti savo žodį, kada jis bus paleistas laisvuose kraštuose. Tada paaiškės ir sensacija ir visoki "beeps" įrodymo ženklai ir pagrindiniai faktai.

TURKIJA BUS GINAMA

Kruščevui pagrąsinus, kad "Rusija arti, o Amerika toli" kilus karui, atsiliepė ir Vašingtonas. Jis įspėjo, kad Turkija bus ginama ir eventualiai pradės veikti Eisenhowerio doktrinos militarinė pusė. Buvo duota suprasti sovietams, kad Korėjos 1950 metų komedija, kurią norėjo suvaidinti Kremlius, buvo paversta į tragediją. Šį kartą gali būti tragedija galutinė ir be pasikartojimo...

Tai bent didesni politiniuose laukuose praėjusios savaitės reiškiniai. Mažų buvo daug, jų neimama nė komentuoti, nei aptarti.

Lietuvos Vėliava Tarpe 48 Vėliavų

Lietuvos vėliava plevėsavo tarpe 48 kitų vėliavų konsuliariniame baliuje, Čikagoje, Conrad Hilton viešbutyje spalių mėnesio 4 dieną. Ji buvo beveik pačiame viduryje: iš vienos jos pusės buvo 27 vėliavos, o iš kitos 20, neskaitant Amerikos vėliavos. Vėliavos buvo sutvarkytos pagal konsulų rangą ir senioritetą. Ta pačia tvarka ir konsulai su žmonomis ar palydovėmis suėjo į bankieto — baliaus salę, svečiams jau esant prie stalų. Lietuvos konsulas dr. Petras Daužvardis su žmona buvo pirmieji po generalinių konsulų. Juos sekė 20 kitų konsulų. Visi generaliniai konsulai bei konsulai ir vicekonsulai buvo pristatyti publikai jiems įeinant į salę. 48 valstybių konsulai su palydovėmis sudarė įpatingą įspūdį: vyrai frakuoti ir su įvairiais medaliais bei ordinais, o ponios su daugiaspalvėmis balinėmis sukniomis. Jie formaliai pradėjo balių valsu. Po kelių minučių įsijungė į šokį ir svečiai.

Baliuje buvo per tūkstantį žmonių. Jų tarpe gubern. Stratton su žmona, generolas Arnold, admirolas Forrestel ir kiti didžiūnai su žmonomis. Iš lietuvių buvo apie dvidešimt, k. t.: Jonas Pakel su šeima, dr. Eisin, teisėjas Wells, adv. C. P. Kal, inž. Bartkus ir k.

LIETUVA FIGŪRUOJA

Spalių mėnesio pradžioje pasipylė Čikagoje įvairūs tarptautiniai įvykiai, kuriuose figūruoja įvairios tautos bei valstybės, jų tarpe ir Lietuva. Lietuvą visur atstovauja konsulas dr. P. Daužvardis, kai kur vienas, o kai kur su žmona, būtent: spalių 1 d. — Norvegijos karaliaus Haakon memorialinėse pamaldose, spalių 4 d. — Library of International Relations suruoštam konsuliariniame baliuje, spalių 8 d. — Chicago Association of Commerce and Industry suruoštuose priešpiečiuose Pasaulinės parodos 1959 m. reikalu, spalių 10 d. — Kinijos konsulato ir kinų prekybininkų suruoštam Kinijos Respublikos 46 metų sukakties minėjime.

Vilniaus byla Ženevoje

J. Gruodis

(3 tęsinys, 30-ties metų sukakties proga)

Prof. A. Voldemaras

Karo stovio užbaigimas

Kaip jau buvo minėta, gen. Zeligovskio avantiūros pasėkoje, Lietuva ir Lenkija atsidūrė faktiname karo stovyje. Lietuva prarado beveik trečdalį savo teritorijos, su sostine Vilniumi, jos tautiečiai okupuotame krašte buvo įvairiais būdais persekiojami ir skriaudžiami. Tačiau, ši apgailėtina padėtis nebuvo lengva ir Lenkijai, nes jai sudarė ekonominių ir politinių sunkumų. Tokiam stoviui esant, lenkai negalėjo naudotis Nemunu, kas be galo sunkino jų eksportą iš Vilniaus srities. Dėl to lenkai nesivaržė su priemonėmis, kad tik užmezgus su Lietuva diplomatinius santykius jiems palankiomis sąlygomis. Tam tikslui jie naudojo pas juos perbėgusius lietuvnus, kurių pagalba siekė nuversti Lietuvos vyriausybę ir jos vieton pastatyti savo agentus. Šito bijojo Maskva, nes tai reikštų naują Lietuvos — Lenkijos uniją, kurios pasėkoje lenkai dar daugiau įsigalėtų rytų erdvėje. Vokietija, kaip jau buvo sakyta, bijojo Rytprūsių apsupimo. Dėl to konfliktas su Lietuva dėl Vilniaus sunkino Lenkijos santykius su kitais kaimynais

Tautų Sąjungai tarpininkaujat, Lietuva ir Lenkija galop priėjo prie riboto susitarimo. Buvo susitarta, kad Tautų Sąjunga paskirs specialią komisiją, kuri ištirs Lietuvos skundą dėl lietuvių persekiojimo okupuotame Vilniuje. Taikingas abiejų kraštų nusistatymas turėjo garantuoti, kad tolimesnių pasienio susidūrimų bus išvengta. Bet lenkai nesutiko su Tautų Sąjungos sekretorijato pasiūlymu, kad būtų sudaryta speciali komisija sienoms prižiūrėti (Lietuvos atstovas prof. A. Voldemaras su šiuo pasiūlymu sutiko).

Galutinas Lietuvos — Lenkijos susitarimo užbaigti karo stovį protokolas buvo svarstomas ir redaguojamas slaptame Tarybos posėdyje gruodžio 10 d. Tuo metu Ženevoje pasirodė pats Pilsudskis, kuris atvyko per Vokietiją muziejiniu rusų caro Nikooljaus II automobiliu. Pilsudskio atvykimas buvo nemaža sensacija.

Prancūzų spaudos blefas

Vokietijos užsienio reikalų ministeris Gustav Stresemann (Nobelio taikos premijos laureatas) savo komunikate spaudai (1927.12.10) paskelbė, kad slaptame tos dienos posėdyje buvo ištartas "ilgėtasis žodis apie karo stovio panaikinimą. Buvo kalbama apie Te Deum ir kitus dalykus. Bet ponas Voldemaras pareiškė, kad yra įvairūs Te Deum: vienas yra taikos, kitas pergalės. Su pirmuoju jis sutinka, su antruoju — ne" (Gustav Stresemann, Vermeahtnis, III, 239 psl.).

Šiame posėdyje Vilniaus bylą referavo Olandų užsienio reikalų ministeris Beelaers. Buvo nuolatos konferuojama su Lenkijos atstovu Sokolu ir Lietuvos Voldemaru. Stresemanno pranešimu, su lenkų atstovu rytinis posėdis trūko pusantros valandos, su Voldemaru ilgiau. Abiejų šalių atstovai rūpinosi, kad protokolo suredagavimas su visomis detalėmis atitiktų nutarimų dvasiai.

Po šio posėdžio prancūzų spaudoje pasirodė sensacingi aprašymai, būk tai Pilsudskis dūrė piršlu į Voldemarą ir paklausė: "taika ar karas!" Voldemaras išblyško ir pasakė, kad taika. Tuo prancūzų žurnalistai norėjo parodyti, kad Lenkijos — Lietuvos konfliktą likvidavo ne kas kitas, kaip Pilsudskis.

Gustavas Stresemannas, kaip tame posėdyje dalyvavęs, rado reikalą spaudos atstovams išduoti specialų komunikatą, kuriame tokius prancūzų spaudos aprašymus pavadina visiškai neteisingais.

Jo komunikate randame, kad šiame posėdyje Pilsudskis, po Voldemaro kalbos, pasakė: "aš vis girdžiu pareiškimus apie mokyklų padėtį, bet mane pirmoje vietoje ne tas interesuoja. Aš norėčiau žinoti, ar tarp mūsų kraštų yra taika, ar karo stovis. Pono Voldemaro pareiškimuose aš pasigęstu žodžio taika". — Stresemannas toliau sako: "Voldemaras neišblyško ir nepasakė taika, bet pirmiausiai kalbėjau aš, ir maršalui Pilsudskiui pasakiau, kad jam tik reikėjo pasiskaityti protokolą. Jame aiškiai pasakyta, kad karo stovis yra priešingas abiejų kraštų, kurie yra Tautų Sąjungos nariais, dvasiai. Kadangi ponas Voldemaras su šiuo protokolu sutiko, šitas klausimas liko išspręstu. Į tai Voldemaras pareiškė, kad nors karo stovis daugiau neegzistuoja, nežiūrint to, jis turi siekti, kad kaip nors būtų išspręstas mažumų klausymas. Pilsudskis į tai labai gyvai reagavo, pareikšdamas savo džiaugsmą palyginimu, apie kurį jau vakar pranešiau, kad bažnyčioje būtų giedamas Te Deum ir, kad jis labai džiaugiasi, nes tai jam yra be galo svarbu. Į tai atsiliepė Voldemaras, sakydamas, kad yra dviejų rūšių Te Deum: Te Deum taikos, ir Te Deum pergalės. Jis turįs žiūrėti, kad tolimesnėse derybose būtų kreipiamas dėmesys į jo nusistatymą paskirais klausimais". (Gustav Stresemann, Vermeachtnis, III, 240 p.)

Toliau Stresemanno komunikate sakoma: "Ne, mano ponai, protokolas jau buvo užbaigtas, prieš Pilsudskiui įeinant, ir susitarimas buvo pasiektas jam neištarus nei vieno žodžio. Protokolas jau buvo baigtas po to, kai su jo visais punktais sutiko ponas Zaleskis, ponas Briandas, taip pat Vokietija, taip pat Litvinovas, taip, kad jokio įsikišimo nebuvo reikalinga".

Iškilmingasis posėdis

Visi delegatai labai džiaugėsi, kad susitarimas tarp Lietuvos ir Lenkijos pagaliau buvo pasiektas. Tos pačios dienos vakare (gruodžio 10) įvyko Tarybos posėdis, kuriame šis susitarimas turėjo būti formaliai priimtas. Tarybos salė buvo prikimšta frakuotų delegatų, žurnalistų ir ponių vakarinėmis suknelėmis.

"Ore pakibo aukra!" — rašė New York Times korespondentas Wythe Williams, — "kai Voldemaras ramiai įspėjo delegatus, jog nežiūrint to, kad tarp jų ir Pilsudskio matoma aiški harmonija, jisai (Voldemaras), o ne kas kitas, iškėlė skundą Tautų Sąjungos Sekretorijate, ir su juo dar nėra pasiekta visiško sklandumo".

"Tada Olandijos delegatas, einąs referento pareigas, pradėjo skaityti parengtą protokolą. Jisai buvo pertrauktas Pilsudskio, kuris pasakė:

"Ponai, aš dar negirdėjau ištariant žodžio taika. Aš čia atvykau išgirsti šį žodį. Jeigu jo neišgirsiu, aš grįšiu ten, kur, galbūt, bus ištartas žodis karas".

"Tada, laike nustebimo ir tylos, maršalas pašoko iš vietos, šaukdamas: "Aš išeinu!"

"Po to sekė protestai ir susijaudinimas, laike kurių Lenkijos užsienio reikalų ministeris griebė įsikarščiavusį maršalą už frako skvernų ir pasodino į vietą.

"Tada Voldemaras pasakė: — "Jeigu jis tikrai galvoja apie taiką, aš pasakysiu — taika".

"To neužtenka. Aš turiu galvoje taiką tarp abiejų mūsų kraštų".

"Į tai Voldemaras piktai atsiliepė. Tada maršalas pasakė: "jūs, keturiolika delegatų, būsite mano liudytojais. Aš dabar telegrafuosiu į Varšuvą, kad būtų skambinama varpais ir giedama Te Deum".

"Į tai premjeras Voldemaras pašoko iš vietos, šaukdamas: "yra dviejų rūšių Te Deum: vienas taikos ir geros valios, antras Te Deum — pergalės. Jeigu jis galvoja apie pirmąjį, aš sutinku, jeigu apie antrąjį — ne". (New York Times, 1927.12.11).

Nežinia, kodėl Pilsudskis norėjo pakartoti šią istoriją su Te Deum, delegatų ir svečių akivaizdoje po to, kai susitarimas jau buvo pasiektas. Kaip matėme, jis buvo pasiektas be maršalo intervencijos ir jo atvykimas į Ženevą buvo mažai reikalingas.

Pirmojo epizodo galas

1927 metų gruodžio mėnesį įvykę Tautų Sąjungos Tarybos posėdžiai (4—12 dienomis) praėjo Vilniaus bylos ženkle. Vilniaus teritorijos klausimas nebuvo paliestas ir protokole pabrėžta, kad susitarimas "jokiu būdu neliečia klausimų, kuriais abi vyriausybės yra skirtingos nuomonės".

Išvykdamas iš Ženevos, prof. Voldemaras korespondentams pareiškė: "jūs matote, kad mūsų pretenzijos į Vilnių visiškai nebuvo pažeistos; bet visi klausimai, kuriuos mes su Lenkija turime išrišti, atsimuša į Vilniaus problemą.

"Kad atstačius pastovius, draugingus santykius, mes turime tartis dėl sienos atidarymo, dėl transporto ir susisiekimo atstatymo. — Mes turime palaipsniui ugdyti entente cordiale, kuri, galimas dalykas, suves prie diplomatinių santykių užmezgimo (NYT 1927.12.12)

Grįžęs Kaunan, prof. Voldemaras pareiškė, kad "Lenkija pirmoji turi imtis iniciatyvos dėl tolimesnių pasitarimų, nes priešingu atveju gausis įspūdis, kad Lietuva sutinka su esama padėtimi. Jeigu lenkai nepadarys pasiūlymų dėl Vilniaus, derybos bus vedamos tik kitais, smulkesniais klausimais" (N. Y. T. 1927. 12. 28).

Tokios derybos su lenkais vyko Karaliaučiuje, bet jos neatnešė teigiamų rezultatų. 1928-tų metų vasarą Vilniaus byla iš naujo įsiliepsnojo Tautų Sąjungoje. Lietuvos min. pirm. prof. A. Voldemaras vėl išvyko Ženevon, kur pasakė daug ugningų, pasaulio spaudos dėmesį atkreipusių, kalbų. — Bet Tautų S-ga nepajėgė Vilniaus, lygiau kaip vėliau kitų konfliktų išrišti. Tai buvo nemažas smūgis jos prestyžui ir neigiamai atsiliepė į jos tolimesnį likimą.

Anais, Nepriklausomos Lietuvos istoriniais laikais

IMPERFECT IN ORIGINAL
MISNUMBERED IN ORIGINAL

Kultūrinės AKTUALIJOS

Margučiui 30 metų

Antanas Vanagaitis

Muz. Antanas Vanagaitis nesulaukė tremtinių bangos, o ne vienas važiuodamas galvojo — rasime tą didįjį žmogų ir įsijungsime į bendrą, lietuvišką darbą. Bet nelaukta mirtis pirma laiko ir skubiai išskyrė iš gyvųjų tarpo. Juk jo vardas ir Lietuvoje buvo gerai žinomas ir jo darbai Amerikoje lietuvių linksniuojami. Tai ryžto, jaunos dvasios, stiprios valios ir neišsemiamos energijos žmogus. Kokių reta yra ir, jei yra, telieka, kol jis gyvas, bet A. Vanagaitis liko visiems nepamirštamas. Jis sulaikė nutautėjimą, jis sujungė visus į vieną būrį, nežiūrint pasaulėžiūros, įsitikinimų. Kur jis pasisukdavo ir ką jis paimdavo padaryti, nerasdavo sau lygaus. Buvo pareigos žmogus. Niekad nesiskųsdavo ar laiko neturįs, ar sergąs, ar nevalgęs ir visada su miela, lietuviška šypsena sutikdavo kiekvieną ir padėdavo.

Rašyti apie muziką, kompozitorių, aktorių, pedagogą A. Vanagaitį negalima keliais žodžiais apibūdinti ir, žinoma, teks dar apie jį atskirai rašyti. Bet čia tik paminėjus kas jis toks ir ką padarė, sustojame ties jo vienu didelių darbu ir minint net 30 metų sukaktį, tai žurnalo "Margučio" sukaktis, kuri Čikagoje gana iškilmingai ir įspūdingai minima spalių 27 d.

Žurnalas "Margutis", vienas seniausių, seniausių ir lietuviškame pasaulyje yra išvaręs didelę ir didelę lietuviškoje veikloje vagą, kada apie jį būrėsi ne tik mieli skaitytojai, bet kiekvienas buvo sotinamas lietuviška dvasia, žodžiu, tėvynės meile, lietuviška daina, vaidyba ir mūsų gražiąja ir brangiąja praeitimi, istorija. — Tas kelias nesibaigė garbingos atminties muziko mirtimi, o tęsiamas jo brangios žmonos Lilijos Žilvitytės — Vanagaitienės. Turinys liko tas pats, žinoma, įsijungė daugiau bendradarbių. "Margutis" pasirodė 1928 m. balandžio 1 d., bet sukaktis švenčiama šiemet. Be to, žurnalu nebuvo viskas baigiama. 1932 m. balandžio 11 d. prabyla ir oro bangomis—per radiją, net kasdien ir šiemet peršvęsta sidabrinė "Margučio" sukaktis. Viena seniausių lietuvių radijo valandėlių. Ar ne didelis darbas! O kiek didelių, retų koncertų "Margutis" buvo suruošęs, kur sutraukė ne tūkstantį ar kitą, bet tūkstančius. Sutraukė ne programa, žymūs, garsūs aktoriai, solistai, orkestrai, bet žmogus, žmogaus vardas, sutraukė Vanagaitis. Gerai visi čikagiškiai prisimena pasaulinę parodą Čikagoje 1934 m. rugpiūčio 19 d., kai "Margučio" suruoštas koncertas parodoje nustelbė visus. 1935 m. balandžio 21 d. "Margučio" koncertas Civic operos rūmuose, kur kitoms tautybėms sunku įsigrūsti dėl menkos programos bei smulkios publikos. Vanagaitis drįso ir į salę publika netilpo. Tuometinė spauda rašė, kad tiek pubilkos niekad ta sale nematė.

1936 m. vasario 16 d. "Margutis" paruošia specialią programą ir transliuoja į Lietuvą. Tai buvo pirmoji ir paskutinė transliacija. Žinoma, čia susiėjo ir didelės išlaidos, bet Vanagaitis tokiais dalykais neserga ir apskritai jis pinigų nemėgo, bet mėgo darbą, pareigą. Vanagaitis tik švystelėjo Amerikoj, tik svečias buvo, o padarė už tūkstančius ir tai tik per 25 savo gyvenimo metus.

"Margučio" sukaktis neturi pasilikti tik žodžiuose, o reikia ir dalyvauti tame įspūdingame, didingame koncerte, kuriame dalyvauja žymiausios meno jėgos ir įsitraukęs Čikagos simfoninis orkestras, pagerbiant ir patį amžinos ir garbingos atminties "Margučio" įkūrėją Antaną Vanagaitį. Jei kam neteko jo gyvo matyti, matysime jo gyvenimą Amerikoje spalvotame filme.

Jis mirė, bet darbai jo nemirė, o palikti tęsti mums ir pasisakyti, kad neužsidarome siaurame partijos kiaute ar kurioje pasaulėžiūroje, bet vykdome jo testamentą — "dirbti pavergtosios Lietuvos išvadavimui, kovoti su nutautėjimu, išlaikyti lietuvybę, kalbą, tėvynės meilę, tradicijas, lietuvių dainas, šokius... Viską Lietuvai! Visi turime būti pirmoj vietoj tik lietuviai ir Lietuva viskas!" Tie jo testamento žodžiai, ypač, "Margučio" 30 metų sukakty, turi ne tik mums priminti, kas mes esame, bet ir pasižadėti, kad pasižadėjimas liktų pareiga — darbu ir meile Lietuvai!

A. Jankūnas

"Išeiviai" lietuviškoje scenoje

Spalių 6 d. Čikagos Balfas, Marijos aukšt. mokyklos salėje surengė koncertą, kurį ir išpildė "Dainavos" ansamblis, vadovaujamas muz. Stepo Sodeikos. "Išeiviai" yra trijų veiksmų muzikiniai lyrinis veikalas, kuriam tekstą pritaikė Algimantas Mackus, o į jį įpintos dainos yra muz. St. Šimkaus.

I-mas veiksmas, pavadintas: — "Naktin tolstą namai". Jame atvaizduotas tik ką vedusio studento Tamulio — Broniaus Maciukevičiaus, net nesuspėjusio sušilti namuose, atsisveikinimas su motina, apleidžiant gimtąjį kraštą, bolševikams antrą kartą artėjant prie Lietuvos. Antrame veiksme — duotas vaizdelis iš gyvenimo išeivijoje — Amerikoje. Šitas veiksmas pavadintas: "Vakaras Dumant salone", ir trečias — sugrįžimas į gimtuosius namus, "Laikas be vardo".

Iš muzikinio taško žiūrint, "Išeiviai" daro net labai gerą įspūdį. Parinktos Stasio Šimkaus dainos, taip gerai suderintos veikalo veiksmuose, kad rodosi, geriau net ir negalėtų būti. Pats choras šį kartą skambėjo tiesiog dieviškai; per visą veikalą jautėsi visai laisvai ir nerodė nei mažiausių pakrikimo žymių, nors choristai buvo išbarstyti po visus gana didelės scenos kampus, sudarydami nerūpestingai žaidžiančio ir jaunatve kvatojančio jaunimo vaizdą. Tik prieš pusvalandį išklausius Čikagos vyrų chorą ir palyginus su pirmomis išgirstomis dainomis "Išeiviuose", atliktomis "Dainavos" ansamblio, palyginti tiesiog sunku. Jei vyrų chore jautėsi sunkumas, bendros spalvos tonuose nesuradimas, tai čia, lyg pasaulinio masto maestro vadovaujamas simfoninis orkestras, švelnia vyturėlio daina čiureno, klausytoją kutendamas ir glamonėdamas.

Žinoma, nemažą pliusą ir nuotaiką kėlė ne tik puikios A. Kurausko dekoracijos, Stasio Gasiūno gerai suderintas apšvietimas, klausytoją lyriniam nusiteikime vedą senyvo žmogaus — Algimanto Dikinio refrenai, bet ir kiti muzikos instrumentai, kaip pianinas, valdomas prof. Vl. Jakubėno, vargonai, valdomi didžiojo lietuviškų dainų kūrėjo Stasio šimkaus sūnaus Algirdo, rageliai, pučiami Balio Pakšto, L. Bichnevičiaus, Vinco Vaitkevičiaus, bei šokių metu akordeonas, valdomas Vinco Kožiko.

Solisto Algirdo Brazio balsas ir jo balso atspalvis sudarė bendrą junginį su choru. Solistas niekur perdaug neišsikišdamas, padė jo sukurti labai darnų vienetą, — klausytoją primygtinai versdamas klausyti ne paskirų dainų, bet vieno ištisinio veikalo. Taigi, A. Brazio prisiderinimas prie choro atspalvio ir sugebėjimas išlaikyti savo pajėgų tenorą proporcingoje aukštumoje, perdaug iš choro neišsikišant ir jame neprapuolant, rodo didelį menininko supratimą, kaip kartais reikia pamiršti save, kad išlaikius bendrą liniją — veikalo vientisumą.

Lietuva, sakoma, dainų kraštas. Gal todėl, tiek pirmame tiek ir trečiame veiksme buvo apstu dainų. Išeivijoje lietuviška daina — žlunga. Ją šiandien dainuoja tik jos idealizuotojai ir vienas kitas— nugėręs. Šita tikrovė gana ryškiai atsispindi ir "Išeivių" antrame veiksme — "Vakaras Dumant salone".

Į veikalą įpynimas komunistuojančio berno, žiūrovui priminė kai riųjų srovių tipo šešėlį lietuviškoje veikloje. Artėjant antrą kartą bolševikams prie Lietuvos, komunistuojantis kaimo bernas Mikas - Nikodemas Micius, žiauriai sugeba nusikvatoti iš pasiryžusiųjų pasitraukti iš Lietuvos jaunavedžių, Tamulienės sūnaus studento Jono Tamulio — Broniaus Maciukevičiaus ir jo žmonos studentės Ievos — Danos Stankaitytės užsimojimą laikinai apleisti tėvų žemę. — Jis kvatojasi lygiai taip pat, kaip paskutiniame koaliciniame ministerių kabinete iškėlus A. Smetonai gynimosi reikalą nuo bolševikų, kvatojosi jo politiniai priešai, priekyje su kairiojo sparno žmonėmis. O sugrįžus bėgliams į gimtuosius namus, jis sugebėjo įtikinančiai savo negarbę užtušuoti, lygiai kaip ir nevienas ano ministerių kabinete to narių, dabar save laikydami tėvynės vaduotojais. Ir čia iš vienos pusės mes matome susidėjusių aplinkybių išnaudotoją savanaudį, o ne idealistą, o iš kitos pusės — menko dėmesio vertą sutvėrimėlį, prilygstantį nei "būt" nei "me", neišmanančiai kaimo mergaitei Marytei, vėliau tapusiai p. Dumant — Irenai Pietuškaitei — Radienei, kuri tiesiog stebėtinai gerai atliko antrą ryškų mūsų visuomeninio supūvimo šešėlio — lietuviškos šeimos tragišką atvaizdavimą. Jos sugebėjimas, lygiai kaip ir viso saliono aplinka, per juokus iki ašarų, palikti širdyje neperdėtos širdgėlos dozą, kada A. Mackus davė tik apybraižas, rodo didelį talentą ir supratimą didelio šeimų tragizmo, išplaukiančio iš nevykusio ir perdėto moteriško naivumo, nuvedančio į klystkelius. Jos sugebėjimas išryškinti vieną pagrindinių lietuviškų šeimų įrimo priežasčių Amerikoje, klausytojų buvo šiltai įvertintas, nors gal ne vieno ir su klausimu širdyje: kažin, ar daug tokių lietuvaičių turime?

Gal vienas vienintelis viso veikalo minusas, tai p. Dumant parodymas pilnumoje amerikoniškos saloninės damos manierų apimtyje, trečiajame veiksme — sugrįžus į tėvynę. Kyla rimtas klausimas, ar vertėjo tavernų filosofinę iškamšą, kurios auka yra jos vyras amerikietis Pyter — Petras Menkeliūnas, jau vien todėl, kad tokio tipo žmonėms visur gera — grąžinti į vargo Lietuvą? Taigi, p. Dumant grįžimą į Lietuvą reikia laikyti nenaturaliu. Na, bet ponai Dumant sugrįžo. Sugrįžo gal būt todėl, kad autorius norėjo parodyti, kad nėra taisyklės be išimties ir, kad gal būt, norėjo visus suvesti po vienu stogu. Bet jei p. Dumant grįžimas pateisinamas iš grįžimo idėjos pusės, tai kažin ar grįžus yra pateisinama pabrėžta tavernine arogancija, įnešus tiek daug kartėlio ir nustebimo Lietuvos jaunime? Tiesa, tai buvo tik vienas akymirksnis, bet tas akymirksnis buvo toks ryškus, kad savo šešėlyje nuskandino veik visą tretyjį veiksmą, tuo lyg ir suskaldydamas veikalo vientisumą, kuriam suvienyti tiek daug pastangų padėjo motinos vaidmenį atlikusi Tamulienė — Elena Krasauskienė, jos marti Ieva — Dana Stankaitytė, Tamulienės sūnus — Bronius Maciukevičius ir tiek daug veikalo vientisumui pastangų parodęs Algirdas Brazys. Gražu, kad autorius sugebėjo įtinkamą vietą pastatyti komunistuojantį berną, gražu, kad jis norėjo į tikrąją vietą pastatyti ir p. Dumant, bet nepajėgė. Negelbėjo p. Dumant grąžinti į tikrąją padėtį ir lietuviškam jaunimui atgabentos dovanos. Neskaičius pačio veikalo, sunku pasakyti, kam šita kaltė primestina: Algimantui Mackui ar režisoriui Algimantui Dikiniui, kuris, jei šitas išryškinimas ir buvo pačiame veikale, rodosi galėjo p. Dumantų rolę trečiame veiksme sušvelninti iki minimumo, o ne išryškinti, tuo pakenkiant veikalo vientisumo idėjai.

Bet jei neskaityti šito minuso už minusą, tai visas veikalas, tiek muzikiniu išpildymu, tiek ir vaidyba, yra vienas iš įdomiausių muzikinių vaidinimų, kuriuos teko išeivijoje matyti. Tai garbė "Dainavos" ansamblio dalyviams už didelę auką, kur ne vienos dienos ir ne savaičių, bet ištisų mėnesių laisvalaikis buvo paaukotas bendram labui ir gėriui. Garbė ir Stepui Sodeikai, kad tris valandas davė pasiklausyti pavasariu dvelkiančio upelio — lietuviškos tekmės čiurlenimo į gražesnės ateities labirintus.

J. M.

Kultūrinis gyvenimas Čikagoje

ČIURLIONIES GALERIJOS ATIDARYMAS

Šį sekmadienį — spalių 20 d., Jaunimo namuose (5600 So. Claremont Ave. — lietuvių jėzuitų patalpose) atidaroma Čiurlionies vardo meno galerija, kur dalyvauja 18 lietuvių čikagiškių dailininkų ir dviejų dailininkų darbai — A. Žmuidzinavičiaus ir J. Šileikos, gyv. pavergtoj Lietuvoj. Viso bus išstatyta 104 darbai. Be to, bus išstatyti ir jury komisijos atrinkti: A. Skupo, J. Kaminsko, E. Marčiulionienės, Br. Murino, N. Palubinskienės, J. Pautieniaus, V. Raulinaičio, M. Šileikio, A. Varno, E. Valaičio, J. Paukštienės, Č. Janušo ir P. Puzino darbai, viso — 18 darbų, galerijos nuosavybė. Šie nuolat kabos ir galerijas bus papildoma naujais, jury komisijos atrinktais. Atidarymo proga, išleidžiamas didelis, gražus ir gausiai iliustruotas katalogas — albumas. — Įvyksta ir **Alfonso Paukščio** smuiko koncertas. Atidarymo pradžia 3 val. 30 min.

IŠRINKTA TEATRALŲ VADOVYBĖ

Į JAV ir Kanados Liet. Scenos Darbuotojų S-gos Centro Valdybą išrinkti: Sofija Adomaitienė, Balys Račkauskas, Zita Kevalaitytė, Elena Petrokaitė ir Bronius Maceviičius; kandidatais Janina Monkutė ir Zigmas Moliejus.

Į Revizijos Komisiją išrinkti: Ant. Sprindys, Vyt. Valiukas ir Andrius Mironas; kandidatais — Ona Petravičiūtė ir Jonas Kelečius. Į Garbės Teismą — Aleksas Kutkus, Stasys Pilka ir Alė Kalvaitytė; kand. O. Mironienė ir Iz. Motiekaitienė.

L. S. D. S-ga įsisteigė JAV ir Kanados Kult. Kongreso metu. — Jos Laik. Centro Valdyboje iki šiol dirbo Aleksas Kutkus, St. Pilka, Vyt. Valiukas, Ant. Sprindys ir Simas Velbasis.

Visuotinas metinis narių susirinkimas, įvykęs š. m. spalių 6 d. Menininkų Klube, Čikagoje, padarė eilę svarbių nutarimų.

Diriguos Simfonijos Orkestrą "Margučio" Jubiliejiniam Koncerte

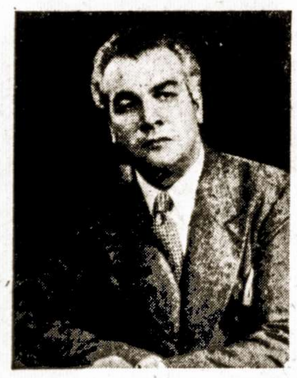

"Margučio" Jubiliejinėj šventėje, kuri įvyks sekmadienį, spalio 27 dieną, Conrad Hilton viešbutyje, gros ir Chicagos Simfonijos Orkestras, vadovaujamas muziko Vytauto Marijošiaus.

Jaunimo literatūros būrelis

Jau kuris laikas Čikagoje veikia įsikūręs Lietuvių Jaunimo Literatūros Būrelis, kuriam šiuo metu vadovauja stud. Angelė Katelytė. Būrelio globėjas — rašytojas Aloyzas Baronas. Susirinkimai paįvairinami paskaitomis ir kūrinių skaitymais. Paskutiniam susirinkime — spalių 5 d., paskaitą apie jaunuosius rašytojus skaitė kun. dr. Juozas Prunskis.

Jaunųjų talentų vakaras

Moksleivių Ateitininkų Sąjunga, spalių 26 d., Lietuvių Auditorijoje ruošia savo tradicinį jaunųjų talentų vakarą, įvairia, įdomia programa, taip žodine, taip ir vokaline. Pernai net dalyvavo jaunieji iš Filadelfijos ir Detroito. — Gražus, sektinas pavyzdys!

Kitąmet skautų sąskrydis Čikagoj

Kitąmet Čikagon suskrenda Amerikos ir Kanados lietuviai skautai, stovyklauti į lietuvių tautinę stovyklą, kuri bus įrengta Mičigane, prie Custer ežero. Sąskrydžiui paremti, Čikagos skautų tėvų komitetas, spalių 26 d. Western Ballroom salėje ruošia vakarą — balių, įvairia, įdomia, skautiška programa, kartu su šokiais, muzika ir užkandžiais. Gražus skautų užsimojimas paremtinas!

Pelkių Žiburėlis

Spalių 6 d. per Margučio radiją literatūrinė valandėlė — Pelkių Žiburėlis, pradėjo savo veiklos penkmetį. Pradėta Balio Sruogos kūryba — dramos "Barbora Radvilaitė" ištrauka. Išpildė aktoriai: Stasė Kielaitė, Marytė Lemešytė ir Jonas Kelečius. Literatūrines valandėles ruošia "Šviesos" sambūrio Čikagos skyrius. Vadovauja Alg. Mackus. Valandėlės būna sekmadieniais per Margučio radiją, 1 val. 30 min. Šiemet numatyta pabaltiečių kūryba.

"Ateities" šokėjai dalyvaus

Pagarsėjusi ne tik Čikagoje, bet visoje Amerikoje ir Kanadoje, lietuvių tautinių šokių grupė "Ateitis", gyvuojanti 16-sius metus, — spalių 27 d. dalyvaus Amfiteatre, kur įvyks septynių tautų tautinių šokių konkursas. Lapkričio 16—17 dienomis ateitiečiai dalyvaus — Tarptautinio Instituto programoje, Gary, Indianoje.

Sveikam ligos neįkalbėsi

Tokių pavadinimu lapkričio 3 d. Lietuvių Auditorijoje, žinomas savaitraštis "Sandara" stato J. Offenbacho operetę. Muzikinę dalį tvarko Jonas Bijanskas, režisorius — Genovaitė Giedraitienė. Pagrindinį — Agutės vaidmenį atliks solistė Kristina Milerjūtė — Bertulienė.

Lily Pons, pasaulinio garso solistė, dalyvauja Margučio sukaktuviniam koncerte, spalių 27 d. — Conrad Hill salėje.

Stasys Baranauskas, solistas, dalyvauja spalių 27 d. Margučio sukaktuvinio koncerto programoje.

EILĖRAŠČIAI

Stasys Santvaras

KNYGNEŠIAI

Sakė, mirsim, sakė negyvensim —
Taip maža, maža mūsų liko.
Bet vyrai metė arklą
Ir ėjo pint nemirštančio vainiko.

Nešė jie iš Prūsų Aušrą
Ir kūrė užgesintą ugnį.
Kai varė Sibiran numirti —
Kas matė jųjų sielvartą bedugnį?

Kelio sankryžoj pastatėm kryžių,
Tai knygnešį tenai pašovė, —
Ar daugel radome tada gynėjų,
Ar nūdien jau kita tikrovė?...

Kotryna Grigaitytė

AR SUGRĮŠ JIS?

Kai pravėriau klėties langą.
Ašei anksti rytą,
Linksmas saulės spindulėlis
Ant kasų užkrito.

Nemiegota per naktelę,
Rūpestis širdužėj.
Nūdien mano svajonėlės,
Kaip laivai sudužę.

Ar sugrįš jis, o Dievuliau,
Iš Rytų siaubingų?
Ten ne vienos sesutėlės
Laimė jau pradingo.

Baltais jievų pumpurėliais
Kaišosi Velykos.
Ogi mielųjį kasdieną
Šiurpi mirtis tyko.

Tai dėlto liūdniau kasdieną
Staklužėlės gaudžia,
Kai į baltą lino raštą
Ašarą įaudžiu...

Ateivis

ČIA TĖVYNĖ TAVO

Oi neklausk, broleli,
Kur tėvynė tavo!
Tik pas Nemunėlį
Rasi laimę savo.

Kur tau saulė švietė
Į akis pirmiausiai —
Močios žodžiai lietė
Širdį tau giliausiai...

Kur po žalią pievą
Su draugais bėgiojai —
Išpažinęs Dievą,
Jo maldoj ieškojai...

Čia, — klausyk, broleli,
Yr tėvynė tavo,
Tik pas Nemunėlį
Rasi laimę savo!

IMPERFECT IN ORIGINAL

October 17, 1957. Nr. 20 (320)

LAISVOJI LIETUVA
FREE LITHUANIA

OUTSTANDING LITHUANIAN NEWSPAPER
911 W. 32 Str., Chicago 8, Ill Phone LA 3-8544.
Published bi-weekly on Thursdays.
By Lithuanian Regeneration Association

Entered as Second-Class mater at the post office at Chicago, Ill.

Vyr. redaktorius Juoz. Masionis.
Redaguoja Redakcinė Komisija.

Straipsnius ir korespondencijas redakcija taiso ir talpina savo nuožiūra. Nesunaudoti rankraščiai grąžinami autoriams pareikalavus.

Pavarde ar slapyvarde pasirašyti straipsniai ne visada išreiškia redakcijos nuomonę.

Prenumerata:
Metams — 4.50; pusei metų — 2.50. Atskiras numeris 10 ct. — Subscription per year — $4.50; 6 months — $2.50; 10 c. per copy.

IŠ ČIKAGOS

SPAUDOJ IR GYVENIME

Jurgis Voldemaras

Laikraščių leidėjai ir korespondentai gali džiaugtis, nes šiandieną jiems nereikia ieškoti sensacijų. Jeigu kokią savaitę sustreikuoja maniakai, nieko nenužudo ir nesupiausto, tai pasaulį sukrečia koks nors kitas įvykis.

Anos dienos spaudoje pirmo puslapio antraštės skelbė apie rusų paleistą žemės satelitą, arba, kaip jie vadina, sputnik. Šalia to, riebiomis didelėmis raidėmis buvo rašoma apie baigiamąsias beisbolo rungtynes: New Yorko Yankees vėl sumušė Milwaukee Braves komandą. Amerikiečiai susijaudinę laukia paskutiniųjų žaidynių, kurias stebės milijonai vyrų ir moterų, prikišę nosis prie televizijos aparatų. Teberašoma ir apie Little Rock įvykius, kur dar neseniai Tautinės Gvardijos kareiviai, su durtuvais ant šautuvų, vijo lauk nuo baltųjų mokyklų negrų vaikus. Iš tų nelemtų įvykių daugiausia pelnė Arkanso gubernatorius Faubus, kuris, nesiskaitydamas su teismo sprendimu ir išsaukdamas gvardiją, per vieną naktį daugiau pagarsėjo, nei kiti gubernatoriai per metų eilę. Su juo galėtų konkuruoti komunistai, nes tai buvo labai stambi žuvis, pakliuvusi į jų propogandos tinklą. Tokios amerikiečiams nepalankios propogandos jie nebūtų sugebėję išvystyti ir už milijonus dolerių.

Nemažai vietos laikraščiuose skiriama ir Hoffos išrinkimui Teamsters unijos pirmininku. James R. Hoffa pakeis pasitraukusį Dave Beck, kuris buvo tardomas senato specialaus komiteto, ryšium su unijos pinigų eikvojimu asmeniškiems reikalams. Hoffos kandidatūrai nepritarė nei senato komitetas, nei AFL-CIO unijų organizacija, kuri yra pagrasinusi išmesti vežikus iš savo tarpo, jeigu jie neatsipalaiduos nuo "korupcinės" įtakos. Bet, nepaisant to, Miami Beach susirinkę šios unijos delegatai balsus atidavė už Hoffą.

Šie įvykiai gerokai nustelbė Varšuvos studentų riaušes, kilusias dėl laikraščio "Po prostu" uždarymo. Šis laikraštis aštriai kritikavo Stalino režimą, ir, Lenkijos vyriausybės manymu, buvo nuėjęs per toli. Policija prieš studentus naudojo lazdas ir ašarines dujas, kurias sekė areštai. Buvo bijomasi, kad studentų protestas riaušės neišsiplėstų plačiau.

Netenka ir minėti, jog didžiausį spaudos dėmesį susilaukė rusų paleistas dirbtinis mėnulis. Šio įvykio aprašymuose randame tris motyvus: džiaugsmą, kad mokslui pavyko nugalėti erdvę ir atsiplėšti nuo žemės; pažeistą ambiciją, kad šis istorinės reikšmės laimėjimas atiteko svetimiems ir, dargi, priešams; susirūpinimą dėl krašto saugumo, matant tokią milžinišką sovietų pažangą raketų srityje.

Prieš ir po antrojo pasaulinio karo buvo manoma, kad sovietai yra gerokai atsilikę technikos srityje. Bet jau Korėjos karas parodė, kad su rusų technika reikia rimtai skaitytis: jų sprausminiai lėktuvai ir kiti modernūs ginklai pasirodė neprastesni už amerikiečių. Atominę ir vandenilio bombą jie pasigamino greičiau nei buvo manyta, pralengdami anglus. Čia, be abejo, jiems padėjo ir kai kurių paslapčių išvogimas, bet, mokslininkų tvirtinimu, jomis rusai negalėtų pasinaudoti, jeigu patys nebūtų šioje srityje toli nužengę.

Paskutiniais metais tarp amerikiečių ir rusų vyksta raketinės lenktynės. Rusai skelbė, kad jie turi transkontinentines raketas, kuo amerikiečiai abejojo. Žemės satelito paleidimas rodo, jog čia reikia sovietams tikėti. Taigi, sovietai ne tik turi atominę bombą, bet ir priemones ją nunešti į bet kurį žemės kraštą.

Netenka abejoti, jog dabar amerikiečiai dar didesnį dėmesį kreips į raketų išvystymą ir greitu laiku aplink žemę suksis amerikoniškas satelitas. Mokslas karą gali padaryti per baisų, kad apie jį kas galvotų.

Šitokias naujienas perskaičiau vakariniuose laikraščiuose, o rytą, nuėjęs į darbą, visus radau kalbant tik apie vieną dalyką: beisbolą. Po pietų prie stalo pribėgo valytojas ir susijaudinęs pranešė, jog paskutines rungtynes laimėjo Yankees. Aš pasakiau, jog ačiū Dievui. Jis į mane pažiūrėjo, kaip į idijotą. Pasirodo, visi nori, kad New Yorko komanda nors kartą pralaimėtų World Series.

—oo—

Lietuvos kaimu skirstymas viensėdžiais

Juoz. Masionis

(Tąsa iš pereito nr.)

Paskelbus Nepriklausomą Lietuvą ir dar tebeaidint patrankų šūviams, ją valant ir ginant nuo užpuolikų, jau stveriamasi tvarkyti išvargintą ir pašlijusį žemės ūkį. Taip elgtis vertė kelios aplinkybės: 1) valdant rėžiais veik nebuvo įmanoma atsipalaiduoti nuo pasenusios trilaukio sistemos, 2) rėžių išmėtymas, jų siaurumas, ilgumas ir tolumas nuo gyvenamųjų vietų, sunkino žemės apdirbimą ir paraližavo, trukdė našumą. Įsivaizduokime sau žemės rėžį 0,05 ha (0,12 akro) didumo arba rėžį kelių kilometrų ilgumo. O kaip iš surinktų duomenų matyti, vienas savininkas turėjo ne po kelis, bet po keliolika ir net kelis šimtus siaurų rėžių. Vieno ūkinin ko rėžių skaičius siekė net 420, o bendras tų rėžių plotas nesiekė nei 10 ha, ir 3) Didžiojo karo metu iš pamatų sugriautas Lietuvos žemės ūkis, sunaikinti trobesiai, taip pat buvo reikalingi skubaus atstatymo. Šios naturalios priežastys ir stūmė ūkininkus skirstytis vienasėdžiais.

Valstybės Taryba, įeidama į ūkininkų padėtį ir įvertindama žemės ūkio svarbą Nepriklausomos Lietuvos gyvenime, 1919.X.4 d. priima pirmąjį Nepriklausomos Lietuvos žemės tvarkymo įstatymą. Iš tikrųjų, tas įstatymas, kaip ir eilė kitų Lietuvos valstybės įstatymų, buvo 1911.V.24 d. rusų įstatymo pakartojimas, su kai kuriais praleidimais ir pakeitimais. Ir nors iš paviršiaus žiūrint jis buvo panašus ir artimas rusų 1911.V29 d. įstatymui, bet iš esmės, už rusų įstatymą buvo daug pažangesnis. Šitą žemės tvarkymo įstatymą šiek tiek papildė — 1922.IV.3 dieną išleistas žemės reformos įstatymas, bet kadangi jis buvo skirtas apleistų dvarų sutvarkymui, tai galima drąsiai sakyti, kad jis įtakos į skirstymą vienasėdžiais kaip ir neturėjo. Todėl atsiradusioms spragoms užkišti ir, kylant naujiems reikalavimams, 1925.VIII.5 d. buvo išleistas visai originalus, naujas žemės tvarkymo įstatymas.

Tačiau Lietuvos ūkiniam gyvenimui sparčiais žingsniais kylant ir jame atsirado spragų, kurias kartas nuo karto teko lopyti dekretinio pobūdžio aplinkraščiais bei instrukcijomis. Todėl nieko stebėtino, kad išgyvenęs dešimtį metų, gyvenimo aplinkybėms kintant, 1925.VIII.5 dienos įstatymas pakeičiamas nauju žemės tvarkymo įstatymu. Naujasis 1935.VIII.23 dienos žemės tvarkymo įstatymas apėmė ne tik žemės skirstymą vienasėdžiais, servitutų ir bendrųjų ganyklų likvidavimą, bet žemių sukeitimą, žemių sienų nustatymą, jų atnaujinimą, žemių suvedimą į vieną vietą — į patogesnį žemės sklypą, žemės padalinimą tarp bendravaldžių, neracionaliai vienasėdžiais išskirstytų kaimų pertvarkymą, valstybinių žemių ir žemės reformos įstatymais paliestų žemių parceliaciją. Be to, naujuoju žemės tvarkymo įstatymu einant, ūkininkai buvo atleidžiami nuo mokesčio už matavimo darbus ir nuo žyminio mokesčio žemėtvarkos reikalais. Taip pat už gautus nuosavybės dokumentus nereikėjo nieko mokėti. Ir tai buvo padaryta tos valdžios, kuri, šiandieninių Vlikinių srovių nuomone, buvo Lietuvos ūkininkų terorizuotoja.

Kaip vyko kaimų skirstymas vienasėdžiais, pradedant 1919 metais, rodo žemiau dedama lentelė:

Metai	Išskirstyta kaimų	Išskirstytos žemės plot. ha	Sudaryta viensėdžių
1919	27	8.621	531
1920	59	15.480	1.147
1921	165	52.615	3.692
1922	279	80.343	5.104
1923	149	40.469	2.981
1924	110	27.193	2.173
1925	200	54.954	4.052
1926	245	75.986	5.971
1927	276	71.756	6.010
1928	336	81.147	6.668
1929	292	78.382	6.852
1930	365	92.935	8.522
1931	402	105.392	10.758
1932	503	114.363	11.125
1933	513	123.497	12.902
1934	565	136.207	14.621
1935	570	120.200	12.817
1936	528	111.400	12.255
1937	512	100.500	11.300
Viso:	6.096	1.491.440	139.501

Vidutinis išskirstyto vienasėdžio plotas per pažymėtą laiką, kaip matome, siekia 11,8 ha žemės. Iš patiektos lentelės matome gana didelį išskirstytų kaimų svyravimą. Čia jis nežymiai pakildavo, čia vėl smukdavo. Viena yra aišku, kad žemės skirstymas vienasėdžiais kulminacinį tašką yra pasiekęs 1934 metais, kada buvo išskirstyta didžiausias žemės plotas ir sudaryta daugiausiai vienasėdžių. Kad šitą svyravimą tinkamai supratus ir įvertinus, reikia prisiminti, kad tiek kaimų skirstymą vienasėdžiais, tiek ir dvarų parceliaciją technikiniai — vykdė Žemės Tvarkymo Departavaujamas vieno ir to paties prityrusio vadovo — geodezo inžin. Zenono Bačelio, dabar besirandančio tremtyje — Pietų Amerikoje.

Kitas reikalas, matininkų skaičius, galima sakyti, buvo ribotas mentas, per ilgą metų eilę, vadoir, jei kuriais metais buvo daugiau išparceliuojama dvarų žemės, turėjo maždaug proporcingai atsiliepti į kaimų skirstymą vienasėdžiais ir atvirkščiai. Kitas reikalas dėl sumažėjusio išskirstyto vienasėdžiais žemės ploto paskutiniais Nepriklausomos Lietuvos gyvenimo metais. Čia tenka pasakyti viena, kad kaimų skirstymas vienasėdžiais ėjo į pabaigą, o antra, kad ir patys darbai, išleidus visą paimantį įstatymą, pasidarė komplikuotesni, iškildavo naujų reikalų ir uždavinių, kuriuos teko skubiai spręsti. Be to, matininkams anksčiau buvo mokama po 6 litus už virš normos sutvarkytą vieną ha, o paskutiniaisiais laikais buvo mokama tik po 2 litus už ha.

Privatiems matininkams, pagal naująjį įstatymą, išviso nebuvo leidžiama kaimus skirstyti vienasėdžiais. Tai galėjo atlikti tik pri siekusieji ir valdžios matininkai, nors reikia pasakyti, kad ūkininkai privačių matininkų patarnavimais, dėl jų brangumo, mažai tesinaudojo.

(Bus daugiau)

Gražiosios lietuvaitės baletininkės, Simo Velbasio studijos auklėtinės.

Klaipėda-Manheimas

Šių metų rugsėjo 21—22 dienomis, Manheimo mieste įvyko 3-as klaipėdiečių suvažiavimas. Manheimo miestas turi, taip vadinamą, "Patenschaft", Klaipėdos krašto gyventojams.....

Klaipėdos ir Manheimo ryšiai yra gana seni. Jau 1929 metais Manheimo ir Karlsrues miestai — buvo paėmę globą Klaipėdai, bet Hitleriui iš Lietuvos atplėšus mūsų pajūrį, ta globa baigėsi ir vėl buvo atnaujinta 1953 metais kovo 10 dieną. Manheimo ribose klaipėdiečiai (žinoma, kurie norį Klaipėdos kraštą matyti kaip Vokietijos dalį), naudojasi įvairiomis lengvatomis. Čia yra nemaža klaipėdiečių kolonija! Manheimo priemiestyje Schönau yra Klaipėdos vardo gatvė, miesto archyvas turi specialų Klaipėdos skyrių, čia klaipėdiečiai priimami į valdines įstaigas ir aprūpinami geresniais darbais.

Šių metų minėjime dalyvavo apie 1000 klaipėdiečių iš Vakarų ir net Rytų Vokietijos. Šiaip minėjimas buvo labai iškilmingas ir apie jį nedaug ką galima būtų pasakyti. Karščiausias kalbėtojas buvo dr. Gille, kuris tame suvažiavime turėjo progos parodyti savo iškalbingumą. Buvo gana keistų jo pasisakymų. Pav., jis aiškino, kad per tokius suvažiavimus klaipėdiečiai nereikalauja keršto? — Įdomu, kam jie norėtų keršyti? Nejaugi lietuviams? Be to, girdi, klaipėdiečiai praranda savo tėvynę, o Vokietija praranda savo teritoriją, savo žemes! Girdi, Bonos dabartinėje vyriausybėje — sėdi žmonės, kurie nieko nesugeba ar nesupranta, kurie net tokiam Titui moka karo nuostolius, tuo tarpu kuomet milijoninės vertės vokiečių turto konfiskuota Jugoslavijoje. Tas pats esą Sudetų krašte ir kitose "vokiškose" žemėse. Galėjo drąsiai priminti, kad daug vokiečių turto paliko ir Stalingrade!

Po minėjimo buvo sugiedotas himnas, bet, kaip "gerais laikais", "Von der Maas bis an die Memel". Net programoje himnas buvo atspausdintas. Vakarų Vokietija dabar demokratiška, galima giedoti, kas ką nori!

Po minėjimo buvo rodoma Klaipėdos krašto vaizdų filmas. Nuotraukos darytos II pasaulinio karo metu. Vaizdai stebėtinai gražūs, bet labai vienašališkas tų vaizdų aiškinimas. Pav., ant namų stogų išdrožinėti įvairūs ornamentai, arkliukai ir kt., esą kilę iš Hanoverio srities. 100% lietuviškos išvaizdos moteriškės paveikslas, buvo išaiškintas, kad vokiečių esą privažiavę į Klaipėdos kraštą iš visos Vokietijos, todėl ir tipai esą įvairūs. Bet nei vieno žodžio, kad ten galėtų būti ir lietuvių. Atrodo, "tikram" klaipėdiečiui lietuvio vardas, baisiau nei velniui kryžius.

Dalyvis

Dr. Vincas Misiulis,
Detroitas, Mich.

Nacionalinis mons. M. Krupavičiaus habilitacijos „1926 metų gruodžio 17-oji Liūdna 30 metų sukaktis" pakoregavimas

(2-roji tąsa iš pereito nr.)

Dėka p.p. Lapėnų ir jų talkininkų sveikai pradėtos ir vestos tautinės akcijos, kalvarijiečiai ir jos apylinkės lietuviai tautiniai daugiau ir stipriau, ypač ekonominiame sektoriuje susiprato, nei kur kitur. Apie tai kalba, tik plačiau aprėpdamas ir mons. savo "habilitacijos" 3-čioj tąsoj. Tai parodė Lietuvos kėlimosi metu gausūs jaunimo būriai, stoję savanoriais kūrėjais į besikuriančią Lietuvos kariuomenę. Tad ir pirmais nepriklausomo gyvenimo metais, kaip iš seniau buvo įprasta, Kalvarijos įvairių pažiūrų šviesuomenė ir kultūrininkai užeidavo į p. Lapėnienės knygyną ne tik laikraštį, bet ir šiaip šį tą nusipirkti bei bėgamo gyvenimo mintimis pasidalinti. Deja, šitas ryšys krikščionims demokratams nepatiko.

1921 m. gegužės mėn. 1 d., anksti rytą atsikėlęs, pamačiau gatvėse didelį judėjimą. Moterėlės, baimės pagautos, bėgte bėgo į bažnyčią, o skersai ir išilgai miestelį švaistėsi nuo kojų iki galvos apsiginklavusi, su plieniniais šalmais, žvalgybininkų vadovaujama karo policija. Paskui ją sekė sunkvežimiai, į kuriuos buvo talpinami areštuotieji. Iš šalies stebint, areštuotųjų kategoriją buvo sunku nustatyti. Tiesa, jų tarpe buvo komunistuojančių (Sakalauskaitė, ištekėjusios pavardė man nežinoma), gal keletas ir daugiau, bet daugumą areštuotųjų sudarė socialdemokratai ir nepartiniai taurūs lietuviai patrijotai, nepriklausę krikščioniškoms politinėms grupėms. Suareštuotuosius laikinai talpindavo miesto daboklėn, o daugiau surinkę — vežė į Marijampolės kalėjimą.

Areštams bevykstant, apie 11 val. dienos, atėjo pas mane į štabą verkdama Jono Lapėno žmonos motina ir prašė padėti išlaisvinti jos nieko nekaltai suimtą dukterį Lapėnienę. Jai dar štabe bebūnant, bėgte atbėgo verkdama ir p. Karpavičienė, prašyti pagalbos dėl jos suimto vyro, p. Juozo Karpavičiaus. Turiu pastebėti, kad tuo metu Kalvarijos šaulių būrys ruošė vakarą ir to vakaro svarbiausiais artistais kaip tik buvo p. Lapėnienė ir p. J. Karpavičius. Juos abu gerai pažinojau, ypač p. Lapėnienę. Gerai žinojau, kad ji yra didelė lietuvė patrijotė ir priešvalstybinio darbo nedirba. Nedirbo jo ir p. J. Karpavičius. Tad nieko nedelsdamas, dar verkiančioms moterims esant štabe, paskambinau į Kalvarijos žvalgybos rajoną, pasiimformuoti apie suimtuosius ir jų suėmimo netikėtas priežastis. Atsakymą gavau labai trumpą: "Jei turi kokį rimtą pagrindą, tai atvyk į rajoną ir jų reikalais pasikalbėsi su šias operacijas vedančiu atstovu". Nieko nelaukęs sėdau ant dviračio ir nuvykau. Žvalgybos rajono vedėjas p. A. Sarapas, mane perstatė pas jį buvusiems žvalgybos pareigūnams. Jiems išdėsčiau, kad kaip p. Lapėnienę, taip ir p. J. Karpavičių gerai pažįstu. Jie abu dirba šaulių eilėse kultūrinį tautinį darbą, kuris negali būti priskaitytas prie priešvalstybinio darbo, o tuo pačiu jie — valstybės priešais. Ilgai kalbėti neteko. Vienas iš žvalgybininkų davė man lapą popieriaus ir padiktavo už suimtuosius garantijos pasižadėjimą. Po keletos valandų p. Lapėnienė ir p. Karpavičius buvo paleisti. Jiems išėjus į laisvę, greit sužinojo ir kitų suimtųjų šeimos bei bičiuliai, kad jie buvo paleisti mano užtarimu. Tad netrukus štabe susilaukiau naujų svečių. Atėjo iš miesto valdybos raštvedė p. Zuzana Račiukaitienė ir pradžios mokyklos vedėjas Matas Balčiūnas, taip pat prašyti užtarimo. Pirmoji dėl suimto jos kaimyno p. Marcinkevičiaus, o antrasis dėl suimto Darbo Inspektoriaus p. Akelaičio, kurio žmona buvo pradžios mokyklos mokytoja, t. y. p. Mato Balčiūno bendradarbė. Pažinojau asmeniškai ir šiuos abu suimtuosius. Žinojau, kad Marcinkevičius buvo socialdemokratas, bet tuo metu tikrai nebuvo komunistas, gal daugiau pusdavatkis, nes beveik nebuvo lietuviškų šermenų, kuriose jis negiedodavo per naktis rožančių ir kitas pas mirusius giedamas giesmes. P. Akelaičio pažiūros man nebuvo žinomos, bet tvirtai buvau įsitikinęs, kad ir jis nebuvo komunistas. — Kiek man teko su juo įsikalbėti, tai iš jo tryškte tryško tautiškumas ir patrijotizmas, kuriame negalėjo būti vietos komunizmui. Jis savo inteligencija, padorumu ir tautiškumu buvo gyvas pavyzdys, kokiais turi būti visi lietuviai. Tad nieko nelaukdamas ir net nepaskambinęs, vėl nuvykau į žvalgybos rajoną. Tačiau antrasis prašymas, ar geriau tariant užtarimas, man nepavyko. Būdinga dar ir tai, kad žvalgybininkas Vincas Čėpla man pagrąsino: "Jei dar kartą ateisi advokatauti šiems ar kitiems suimtiesiems, tai suimsime ir tave patį". Iš žvalgybos rajono išėjau prislėgta širdimi nieko nelaimėjęs. Kad toliau nėsimaišyčiau krikščioniškai žvalgybai po kojų, išvykau į neitralę zoną pas savo partizanų būrius.

Suimtieji su stipria apsauga buvo išvežti į Marijampolės kalėjimą. Iš Kalvarijos išvežė tris prikimštus sunkvežimius. Suimtųjų dalis buvo iš pačios Kalvarijos, kita iš jos apylinkių. Išvežtųjų tarpe buvo mano asmeniškai pažįstami: mokytojas Luobikis, Marcinkevičius, Darbo Inspektorius Akelaitis ir Sakalauskaitė. Visi išvežtieji buvo kalinami be teismo sprendimo. Reiškia, jiems krikščioniškos konstitucijos 11 straipsnis nebuvo taikomas. P. Akelaitis iš kalėjimo grįžo po pusmečio ir buvo paskirtas Darbo Inspektorium į kitą vietą. Vėliau jis dirbo Kaune Vidaus Reikalų Ministerijoje, Darbo ir Socialės Apsaugos Inspekcijos centre. Giesmininkas Marcinkevičius iš kalėjimo grįžo veik po metų su palaužta sveikata (rodos, buvo susirgęs džiova). Mokytojas Luobikis, rodos, buvo kalinamas virš metų. Panašiai iš krikščioniškai demokratinio teroro grįžo ir visi kiti suimtieji.

KRIKŠČIONIŲ DEMOKRATŲ KŪRYBA

Mons. M. Krupavičius, savo "habilitacijoje" išskaičiuoja krikščionių demokratų sukurtus krastui naudingus kūrinius: Konstituciją, Žemės

IMPERFECT IN ORIGINAL

Mažoji Lietuva

NUO SMALININKŲ IKI BALTIJOS JŪROS

A. Nevardauskas, Čikaga

Buvo ir tokių

Pasienio ruože, tarp vietos gyventojų atsirado vienas kitas faterlando perdėtas mylėtojas, kuris, kiekvieną dieną būtinai turėjo nueiti į Vokietiją, kad išgėrus vieną kitą stiklelį konjako ar kavos puodelį. Laikas tokiems neturėjo jokios reikšmės iš pačio Klaipėdos krašto pasitaikydavo vienas kitas, bet jai žvilgtelėsime į Tilžę, tai iš jos kiekvieną dieną nuo aušros iki sutemų į Lietuvos pusę plaukdavo žmonės Nemuno tiltu į Panemunę pavalgyti. Kiek tų valgytojų per dieną pereidavo, sunku ir pasakyti, bet tikimasi nemažiau 5.000 žmonių per dieną. Kad toks skaičius per dieną pereidavo, reikia tikėti, nes žiemos metu per 3 valandas tarnybos, betikrinant sienai pereiti korteles, kad per sieną į Lietuvą neatkeliautų nepageidaujami elementai, prakiurdavo vilnonių pirštinių pirštų galai. — Taigi, dreckige Litauen, kaip sakydavo vietos naciai, plaukdavo iš pat ryto alkani, kad čia gerai prisivalgius ir sugrįžus turėti daugiau jėgų spiaudyti į Lietuvos veidą.

Rizika ne muzika

Ties didesniais kaimais, kurių gyventojai abiejose valstybinės sienos pusėse turėjo nuosavybę, patikimesnieji ūkininkai, turėdami muitininkų pasitikėjimą, galėjo sieną pereiti tiesiai. Jie vykdavo į Vokietiją, ten besiganančių karvių melžti ir gabendavo pašarą. Bet perkeldami į Lietuvos pusę ganiavai savus gyvulius ir atvykdami sėjos bei piūties reikalais, turėjo kiekvieną kartą pereiti per pereinamąjį punktą. Buvo daroma todėl, kad įgabenami gyvuliai ir padargai būtų užregistruoti, kad išvykstant nebūtų palaikyta kontrabanda. Bet neatsižvelgiant į tai, drąsesnieji žemės ūkio darbininkai ir net kai kurie ūkininkai, rizikuodavo ką nors pergabenti. Nors ir didelė Vokietijoje gyvulių auginimo priežiūra, nors gana griežtomis priemonėmis buvo kontroliuojama gyvulių perleidimas ir įsigijimas, bet kontrabandininkai surasdavo priemonių apeiti Vokietijos priežiūros organų budrumą. Jie išnaudodavo kiekvieną pasitaikiusią progą. Pigiai Lietuvoje įsigytus gyvulius jie ypač rizikuodavo į Vokietiją perkelti tamsiomis ir darganotomis vėlyvo rudens naktimis. Tokie triukai nebuvo lengvi, ypač, kad per sieną pergabentiems gyvuliams reikėjo vietą paruošti tarp kitoj pusėj sienos besiganančių gyvulių, tuo labiau, kad visi Vokietijoje gimę gyvuliai buvo metrikuojami, pažymint ypatingesnes gyvulio žymes. Metrikaciją atlikdavo seniūnai. Sumanus, Vokietijos pusėje gyvenąs pasienio ūkininkas tuos nuostatus apeidavo labai gražiai. Atsivedus karvei, veršiuką jis pas seniūną užregistruodavo telyčaite. Pašalinto veršiuko, ar nelegaliai parduoto vietoje, iš Lietuvos atsigabendavo metrikuose atžymėtų spalvų telyčaitę ir būdavo viskas tvarkoje. — Panašiu būdu iš ūkininkų tvartų Vokietijos pusėje susenusios karvės buvo pakeičiamos jaunesnėmis. Pakeisti, labai lengva pasakyti, bet nebuvo lengva padaryti. Kol gyvulys galėdavo peržengti Lietuvos — Vokietijos sieną, reikėjo atlikti eilę su pergabenimu susijusių pasirengimų. 1. Ūkininkas iš anksto savo kaimenę turėjo perkelti ilgesniam laikui prie pat sienos. 2. Nupirktasis gyvulys turėjo iš anksto ganytis pas kaimyninį ūkininką Lietuvos pusėje, kuris faktinai neturi žinoti nei kieno tas gyvulys yra, nei kokiam ūkininkui priklauso. Jis net nežino jį pirkusio ūkininko pavardės. Pagaliau, pats ūkininkas net nedalyvauja gyvulio per sieną perkėlimo metu.

Lietus žemę plaka. Tamsu. Nors į akį durk. Rodosi niekas iš namų nei krust, bet jei atydžiau tokią naktį paseksime pasienio judėjimą, tai pamatysime, kad ketvertas vyrų, sujungę dvi didesnes veltis, tam tinkamoje vietoje, laukia patogaus momento. Karvė ne pelų maišas. Į valtį įvertęs jos neperkelsi, o gyvas ir sunkus daiktas. Kad valtyje pastatyta karvė nesusibelstų ir užtušuotų per sieną jos pėdas, karvės kojos yra storai apvyniojamos skudurais. Kad nematytų ir išsigandusi nesiblaškytų, ant jos galvos užmaunamas maišas. Perkėlimo metu išlaikius valtyje garantuotą pusiausvyrą, priekinės apvyniotos karvės kojos sustatomos į vieną valtį, o užpakalinės į kitą. Be to, kojos tampriai pririšamos, kad negalėtų judėti. Atpalaiduota nuo kranto, pagal sutartus signalus, valtis plukdoma skersai upę pasroviui. Išplaukia į kitą krantą tik davus atitinkamą ženklą. Iškelta apvyniotomis kojomis gabenama prie pakrūmiuose pasislėpusių nuo audros gyvulių, o iškėlimo vietoje užmetamas tinklas ir jo ištraukimu užmaskuojami paskutiniai bet kokias žymes palikę pėdsakai. Tai tokiais keliais eina gyvulių kontrabanda per sieną. Persivaryti su savo atgintais pasiganyti į Lietuvos pusę gyvuliais neįmanoma, nes, prieš juos iš Vokietijos atgenant ganyti, vokiečių veterinarijos organų yra patikrinami, surašomos visos žymės ir kiekvienas atvaromas į Lietuvos pusę gyvulys yra kleimuojamas į ausį. Grįžinant iš ganyklų, šitos žymės yra patikrinamos. Padirbti kleimą ir senais gyvuliais nusikratyti, kada jie yra atvaryti ganytis Lietuvos pusėje, neapsimoka, nes Lietuvoje seną gyvulį turėjo atiduoti už odą, o Vokietijoje, kad ir už seną, ūkininkas turėjo dvigubą naudą.

Betgi, anksčiau pažymėtas gyvulių pergabenimo būdas per sieną nebuvo vienintėlis. Todėl šia pačia proga norėtųsi mielus skaitytojus supažindinti dar su vienu pergabenimo būdu, kuris buvo praktikuojamas tik vieną kartą per metus. Vėlai rudenį, kada prasideda plikšalai ir šalčiui kiek stipriau paspaudus, upė yra aptraukiama ledu. Po trijų tokio šalimo naktų, kontrabandininkai patikrinę ir radę pakankamai stiprų ledą, turėdami galvoje, kad tokiu atveju sienos apsauga dėl naturalių gamtos kliūčių yra sumažėjusi, stengiasi panaudoti kontrabandai. Ir ne kokiai, o didžiausių naminių gyvulių — arklių. Arklių kontrabanda nesustiprėjusiu ledu buvo varoma šiuo būdu: arklys paguldomas ant dviejų ilgų lentų, apsiūtų medžiaga, galva ir kojos pririšama prie lentų. Šitokios medžiaga apsiūtos lentos primena neštuvus. Į tokius neštuvus pagul dytas arklys nuo slėnaus upės kranto yra nuleidžiamas ant ledo, o antroje upės pusėje stovį vyrai ant lentų paguldytą arklį virvėmis pertraukia į kitą pusę. Ledas traška, trūkinėja, linksta, bet nelūžta. Pasitaiko, kad per vieną naktį toje pačioje vietoje šiuo būdu perkeliama net keliolika arklių, o kiek tokių vietų kontrabandininkai turėjo, tik vienas Dievas težinojo. Perkeldintieji iš vienos valstybės į kitą arkliai, keliavo į jiems iš anksto numatytas vietoves. Šios rūšies kontrabanda išimtinai ėjo tik iš Lietuvos į Vokietiją, nes Lietuvoje, viena, arkliai buvo pigesni nei Vokietijoje, o antra, čia jie žymiai mažiau už arklius mokėjo litais, negu parduodami gaudavo markėmis. Žodžiu, kontrabandininkas Lietuvoje nupirkęs arklį už 600 litų, Vokietijoje už jį gaudavo iki 2000 markių. Šitokius kontrabandinius triukus išimtinai atlikdavo Vokietijos organizuoti ir kvalifikuoti kontrabandininkai.

TĖVŲ ŽEMĖ

LASo Anglijos Vietininkijos leidžiamas laikraštis. Išeina kas 3—4 savaitės. Turinys gyvas, įdomus, nušviečiąs ir tenykštį lietuvių gyvenimą. Iliustruotas.

Prenumerata JAV ir Kanadoje metams — 2½ dol., atskiras numeris — 20 cnt.

Užsisakyti galima šiuo adresu: "Laisvoji Lietuva", 911 W. 32 St Chicago 8, Ill.

Lietuvių studentų santariečių suvažiavimas

Rugsėjo 6 d. — penktadienį — įvyko ketvirtasis visuotinis Santaros suvažiavimas svetingame Juozo Bačiūno ūkyje. Jau nuo antradienio jaunų santariečių būrelis dalyvavo trijų dienų visuomeninės veiklos kursuose. Kursai buvo ypatingai gerai paruošti ir davė daug naudingų žinių jauniems studentams. Pašnekėsius ir paskaitas pravedė studentų veiklos senieji vilkai: R. Mieželis, V. Adamkavičius, V. Kavolis, H. Žibas, G. Gedvila ir L. Sabaliūnas. Kursantai buvo suskirstyti į dvi sekcijas, veikusias atskirai. Tarp kitų užsiėmimų, kursantai gavo progos išleisti savo biuletenius, įkalbėti trumpą, vos 2 min. kalbą į juostelę ir daug kitų įdomių dalykų.

Ketvirtadienio vakare pradėjo rinktis suvažiavimo dalyviai. Jaunimas plaukė ligi vėlybos nakties. Penktadienį, po skanių bičiuliškų pusryčių, visi susirinko į mažą saliukę suvažiavimo posėdžius pradėti. Pradėta Lietuvos Himnu. — Sekė pavienių skyrių ir Santaros centro valdybos pranešimai. Paskutinė priešpietinė programos dalis — diskusijų tema: "Santaros idėjiniai bruožai". Dalyvavo Zenonas Rekašius, Leonas Sabaliūnas ir Vytautas Kavolis, o moderatorium buvo Julius Šmulkštys. Diskusijose mėginta išsiaiškinti, ar Santara turi ideologiją, ar ne, ir jeigu turi, tai kokią. Prieita išvados, kad Santara visgi turi ideologiją ir ta ideologija buvo bandoma Vytauto Kavolio išreikšti. Diskusijų nebaigus, teko posėdį nutraukti ir skirstytis pietų pertraukai.

Po pertraukos, diskusijos Santaros ideologijos klausimais baigtos. Diskusijų išvados bus galutinai suredaguotos ir paskelbtos.

"Individualizmas ar kolektyvizmas kultūriniame gyvenime", tai antroji diskusinė tema, sekusi suvažiavimo programoje. Dalyvavo Eglė Zabarauskaitė, Vytautas Vaitaitis, Rita Žukaitė, Liūdas Šmulkštys. Moderatorius — Dalia Juknevičiūtė. Iš pradžių klausytojai nelabai domėjosi šia tema. Tik kai Rita Žukaitė išreiškė gana drąsias mintis, publika sujudo ir prasidėjo gyvos diskusijos. Gaila, pačiam gale pasikalbėjimas truputį nukrypo nuo temos. Vėliau Algio Griniaus buvo pravesta muzikinė valandėlė. Įžangoje vadovas gana įdomiai kalbėjo apie dabartinę lietuvių simfoninę muziką, pailiustruodamas savo pašnekėsį dviem plokštelėmis, ką tik iš Lietuvos gauta Balio Dvariono naujausiąja simfonine poema ir Vytauto Bacevičiaus simfonija.

Pasimaudžius dideliame baseine ir pasistiprinus vakariene, tęsiama dienos programa: — Vinco Kudirkos metų atidarymas. Mat, šįmet sueina šimtas metų nuo Lietuvos Himno autoriaus dr. Vinco Kudirkos gimimo ir santariečiai nutarė pagerbti Vincą Kudirką, paskirdami jo garbei ištisus metus. Metai oficialiai atidaryti 1957 m. rugsėjo 6 d. Šia proga pagrindinę paskaitą skaitė Algimantas Mackus. Leonas Narbutis perskaitė kelias vaizdžias ištraukas iš Vinco Kudirkos periodikos. Minėjimas baigtas Juliaus Lintako perskaityta satyra "Viršininkai". — Sekė linksmoji dalis, laužas ir šokiai.

Šeštadienio ryte, su užmiegotom akim, visi rinkosi klausytis pagrindinio suvažiavimo prelegento dr. Juozo Girniaus. Prelegentui pradėjus kalbėti, jaunoji publika visai atsigavo ir atgijo paveikta labai įdomios ir aktualios paskaitos. Dr. J. Girniaus paskaita "Liberalizmas ir krikščionybė" sukėlė gyvas diskusijas. Paskaitininkas apipiltas daugybe klausimų. Diskusijos būtų užsitęsusios ilgas valandas, jeigu būtų buvę daugiau laiko. Po pietų pertraukos Jonas Mekas kalbėjo apie dabartinę jauno lietuvio menininko kūrybinę atmosferą. J. Meko radikalios mintys, paįvairintos pavyzdžiais, sukėlė įdomią reakciją santariečių eilėse. Dauguma jį puolė už taip drąsiai išreikštas mintis. Atsirado vos keli drąsuoliai, pasiryžę viešai Jonui Mekui pritarti. Sekė atskiri studentų ir filisterių posėdžiai. Iškelta aktualūs studentų ir filisterių klausimai. Vyko centro valdybos rinkimai. Išrinkti Centro Valdybon pareigom pasiskirstė: Valdas Adamkavičius — pirmininkas, Gabrielius Gedvila ir Vytautas Vaitaitis — vicepirmininkai, Danutė Žygaitė — sekretorė ir Ramojus Vaitys — iždininkas; revizijos komisijon: Horstas Žibas, Dalia Modestavičiūtė ir Albertas Vaitaitis.

Šeštadienio vakare suruoštas meno vakaras. Dalyvavo rašytojai: Jonas Mekas, Julius Kaupas, Liūnė Sūtema, Algimantas Mackus, Marius Katiliškis ir dvi jaunos solistės: L. Boreišytė ir Daiva Mongirdaitė. Dainininkėms akompanavo R. Babickas ir A. Grinius. Sekė gyvi ir pakeltos nuotaikos šokiai.

Po pamaldų sekmadienio ryte prasidėjo paskutinė suvažiavimo dalis — iškilmingas posėdis. Sveikinimai žodžiu ir raštu. Apie lietuviško jaunimo nutautėjimo problemas paskaitą skaitė Gabrielius Gedvila. Prelegentas, gerai pasiruošęs, padarė gilų įspūdį klausytojams. Daug kas stebėjosi, kad toks jaunas studentas gali tokią gerą paskaitą paruošti. Paskelbti veikliausio santariečio konkurso laimėtojai: Vytautas Vaitaitis ir Birutė Danerytė. V. Kavolis pasveikino laimėtojus ir įteikė jiems po kuklią dovanėlę. Šia proga ne buvo pamiršti ir visuomeninės veiklos kursų dalyviai. Jiems buvo įteiktos lietuviškos knygos, kurias Santarai paaukojo "Terros" savininkas p. Civinskas. Per šimtą penkiasdešimt žmonių sutraukęs suvažiavimas buvo baigtas Tautos Himnu.

Liūdas Šmulkštys

Klaipėdos uosto molų švyturys

Reformos įstatymą, savos valiutos — lito įvedimo įstatymą, teismų santvarkos įstatymą ir visą eilę kitų didžiai reikšmingų įstatymų. Reikia sutikti, kad dirbo, darė ir padarė. Nieks to neneigia. Antra, reikia nepamiršti, kad tie visi darbai buvo atlikti ne iš pasiaukojimo ir ne veltui, bet už gana gerą atlyginimą. Trečia, tie visi už labai didelį atlyginimą sukurti kūriniai ne tiek buvo naudingi visai lietuvių tautai, kiek siaurai krikščionių demokratų partijai. Apie tai kalba gyvi pavyzdžiai:

1) Pati 1922 metų konstitucija yra priimta tik krikščioniško bloko balsais. Reiškia, ji neatatiko priėmimo metu visos tautos valiai, kaip neatatinka ir emigracijoje. Juo labiau ji neatatinka kovojančioj tautoj, nežiūrint, kad jos priėmimo metu priešinęsi grupės, šiandien ją neegzistuojančią pripažįsta ir liaupsina.

Apie 1922 metų konstitucijos naudingumą ir žalingumą teks pakalbėti atskirai.

2) Žemės reforma, nebuvo atradimas vienos kurios grupės ar partijos, tuo labiau krikščionių demokratų, bet ji glūdėjo visos tautos pasąmonėje. Jos greitą reikalingumą iškėlė ne krikščionys demokratai Steigiamąjame Seime, bet besikuriančios valstybės pirmosios vyriausybės, šaukusios savanorius imtis ginklo tėvynei išlaisvinti. Ir jeigu pirmosios vyriausybės buvo pažadėta, tai turėjo būti ir ištesėta. Be to, reikia nepamiršti, kad lietuvių tautos maitintoja žemė, ne pačios tautos laisvu noru buvo paaukota ant dvasininkų ir įvairių kitų dvarponių aukuro, bet klastingu žiauriu būdu iš tautos paglemžta dvasiškių ir kitų iš Lenkijos krikščionybės nešėjų. Pats paglemžimas vyko ne tik žemės atėmimu, bet ir pačios tautos pavergimu, padarant jos visus narius baudžiauninkais. Reiškia, Lietuvos žemė nebuvo dvasininkų ir svetimšalių atėjūnų šventa nuosavybė, kaip kad ilgus šimtmečius jų buvo į baudžiauninkų galvas kalta, bet įvestosios krikščionybės mielaširdingų darbų padariniai. Tad tauta atgaudama laisvę — nepriklausomybę, kartu turėjo atgauti ir iš jos paglemžtą žemę. Patys pirmieji tą žemę turėjo atgauti tautos laisvės gynėjai — savanoriai ir baudžiavos palikuoniai — dvarų kumečiai. Todėl nežiūrint kuri tautos laisvės siekianti lietuvių politinė grupė būtų valdžią turėjusi, žemės reformą būtų turėjusi pravesti . Kad ją pravedė krikščionys demokratai, tai jie nepadarė jokią malonę, o tik atliko pasiimtą pareigą, tuo pačiu padarydami ir labai, labai didelę savo partiniam kromeliui **naudą**, apdovanodami žeme visus savo vadus, vadukus, jų tarnus ir net žemės nedirbančius klebonus.

3) Dėl savo valiutos — lito įvedimo. Dėl valiutos įvedimo perdaug nėra kuo girtis, nes ji įvesta gerokai pavėluotai. O kas svarbiausia, kad įvedimo metu ne tiek buvo paisoma valstybės interesų, t. y., pasinaudojo ne tauta — valstybė, kiek krikščionių demokratų tūzų — brolių Vailokaičių — Lietuvos Ūkio Bankas. Prieš lito įvedimą jis plačiai po Lietuvą išplėtė savo skyrius ir poskyrius. Taip, kad litą įvedant, Vailokaičių Lietuvos Ūkio Bankas, didžia dauguma atliko visas smunkančios vokiečių markės—valiutos keitimo į litus operacijas. Tų operacijų metu Vailokaičių bankas labai liesai išoperavo sąlyginai brolių amerikiečių investuotus storus, riebius dolerius. Po atliktos operacijos, investavusieji $ 6.000, iš Vailokaičių gavo tik po 400 naujų, grakščių litų. Dėl tų operacijų kilęs triukšmas, krikščioniškos demokratijos teisingumo principais buvo krikščioniškai nuslopintas. Tai štai kokiais krikščioniškais demokratiniais keliais brolių Vailokaičių bankelis, prasidėjęs ir davatkų pačėtkų, per trumpą krikščionių demokratų viešpatavimą išaugo į virš trisdešimt milijoninį banką. Žinoma, geriau, kad tie milijonai iš tautos persikrovė į siauras partietiškas lietuviškos grupės rankas, nei jie būtų persikrovę į kitataučių, bet svei kiausiai ir teisingiausiai būtų buvę, jei tas kapitalas sveikom ir teisingom operacijom, lito įvedimo metu, būtų persikrovęs ne į privačias, siauras partietiškas rankas, bet į valstybės ar savivaldybės įstaigas, tai būtų pozityviai tarnavęs visai tautai, o ne vienai grupei.

SAVIVALDYBĖS

Praeinamai tenka paminėti ir apie krikščioniškos konstitucijos garantuojamas savivaldybes. Konstitucijos 70 straipsnis sako: "Valsčiams ir miestams laiduojama savivaldybės teisė įstatymų ribose. Vietos savivaldybės organų rinkimų pagrindan dedama visuotinis, lygus, tiesus ir slaptas balsavimas". Skamba tikrai demokratiškai, o gyvenimiškai—krikščioniškai tvarkantis, būta kiek kitaip. Lai bus pavyzdžiu mons. Krupavičiaus parapija —Kalvarija. Kalvarijoje dėl kelių krikščionių demokratų, joks burmistras ne krikščionis demokratas, kaip prieš konstitucijos priėmimą, taip ir ją priėmus, savo kadencijos išbūti negalėjo. 1. Burmistras Gradeckas, neskaitant prieš jį nudaigotą Aleksą, po pusmečio burmistravimo, vietos krikščionims demokratams nesant pajėgiems, su pagalba apskrities savivaldybės intervencijos, buvo nušalintas. 2. Burmistras Roglis, su pagalba komendanto, — ištremtas į Kudirkos Naumiestį. 3. Burmistras Petras Lapenas, Jono Lapėno brolis, su pagalba komendanto — ištremtas į Šiaulius. 4. Burmistras Feiferis, su pagalba apskrities savivaldybės — nušalintas ir tik krikščionių, per apskrities savivaldybę, komisariškai Kalvarijos burmistru paskirtas p. Matusevičius, išburmistravęs ilgus metus, net rodos ir prie tautininkų, kol pats neišsikėlė į Klaipėdos kraštą. Kai tuo tarpu Marijampolėje, krikščionis demokratas, iš profesijos siuvėjas, vyskupo Staugaičio brolis Staugaitis, bemarinuodamas mėšluose Marijampolės miesto pažangą, išbuvo burmistru ne tik visą krikščionių demokratų valdymo metą, bet ir prie jų dergiamo prof. A. Voldemaro. Tiesą pasakius, jie abu 1929 metais ko ne vienu metu valdžias prarado.

I-JO SEIMO RINKIMAI

Tai šitokioje krikščionių demokratų viešpatavimo apgaubtoje demokratijoje buvo prieita prie 1922 metų I-jo seimo rinkimų. Rinkimams intensyviai ruošėsi, kaip socialistinės, taip ir turinčios savo rankose valdžią krikščioniškos grupės. Pastarosioms pasiruošimo sąlygos buvo žymiai lengvesnės ir palankesnės, kadangi savo rankose turėjo ne tik valdžią, bet ir bažnyčios nekritikuo-

(Bus daugiau)

Lietuvos Šaulių Sąjunga

Šaulė Nijolė Šapalaitė

Šaulių klubas neteko veiklios šaulės

Nijolė Šapalaitė nemirė, ne susirgo, bet ją iš klubo "pagrobė", lyg Kęstutis Birutę, čiurlionietis Gytis Motiejūnas iš Klevelando. N. Šapalaitė į tremtyje atsikūrusią Šaulių Sąjungą įstojo visai jau nutė. Ji, kaip šimtai jos amžiaus mergaičių, neužgulė televizijos, ne sišvaistė automobiliais po Čikagą ir jos apylinkes, o stojo gintarinių Baltijos pakrančių apsaugon— atsikūrusioje Lietuvos Šaulių Sąjungoje. Savo subrendimą patriotizme, ji įrodė neišsenkančia protine ir fizine energija klubo valdybos posėdžiuose, tautinių šokių ratelyje (yra baigus Simo Velbasio baleto studiją), scenos kuopelėje ir Centro Valdybos organizuotuose įvairių paskirčių sekcijų bei komisijų posėdžiuose, ar moterų šaulių atstovavime. Nijolė Šapalaitė rugsėjo 28 d., naujoje Marketparko bažnyčioje, artimųjų draugų, giminių ir pažįstamų akivaizdoje, kun. kan. V. Zakarausko buvo palaiminta naujam šeimyniniam gyvenimui.

Vestuvinė puota vyko — Tony Volsak's svetainėje, kuri prasidėjo po pietų ir užsitęsė iki vėlumos. Jauniesiems atvykus ir nuskambėjus: — "ilgiausių metų...", žodį tarė Šaulių klubo pirmininkas kun. A. Šeštokas ir jaunųjų skyr. viršininkas V. Išganaitis bei meno kuopelės vadovas — V. Abramikas. Kalbėjusieji išryškino Nijolės nuopelnus Šaulių Sąjungai, palinkėdami jai ne tik laimingo šeimyninio gyvenimo, bet ir Klevelande įsteigti šaulių būrį. Neužmiršo padėkoti ir Nijolės tėvams už gerą dukters išauklėjimą. Šauliai savajai sesei įteikė dvi dovanėles: Vytį — klubo valdybos ir albumą — meno kuopelės bendradarbių. Čiurlionies ansamblio atstovas supažindino su Gyčiu Motiejūnu, įteikdamas čiurlioniečių dovaną — albumą.

Padėkos žodį tarė Nijolės tėvelis Šapalas, padėkodamas svečiam už atsilankymą ir jo dukters bei žento pagerbimą. Tuo ir baigėsi oficialioji puotos dalis. Bet puota toli gražu nesibaigė. Br. Jonušo orkestro garsai jauną ir seną kelė šokiui. Sukosi poros, skambėjo dainos iki vidurnakčio. Po vestuvių puotos, Nijolė Šapalaitė — Motiejūnienė atsisveikino su Čikagos šauliais ir išvyko su savo vyru į Klevelandą.

Meno kuopelės korespondentas

—oo—

Čikagos šaulių meno kuopelė pradėjo darbą

Rugsėjo 14 d. ponų Brinų svetainėje įvyko meno kuopelės narių darbo sezono atidarymo susirinkimas, kurį atidarė ir pravedė kuopelės vadovas V. Abramikas. Sekretoriavo tautinių šokių grupės seniūnas Z. Urbonas.

V. Abramikas ilgesnėje kalboje apibūdino sąmoningo patriotizmo sąvoką, pastebėdamas, kad tokiu patriotizmu kvėpuoja ir meno kuopelės nariai, sava vaidyba ir tautiniais šokiais sugebėję šaulių klubą reprezentuoti lietuviškos visuomenės tarpe, tuo pačiu prisidėdami ne tik prie pavergtos tėvynės laisvinimo bei lietuvybės išlaikymo tremtyje. Bet pareiškė ir apgailestavimą, kad lietuvių kalbai jaunimui ir likosi tik scenos kampelis. Atsižvelgiant į tai, ne tik paragino, bet ir reikalavo iš jaunųjų daugiau meilės ir pagarbos lietuvių kalbai, dainai ir gražiesiems lietuviškiems [illegible] čiams. Toliau patiekė šiam sezonui numatytą veiklos planą, paragindamas vaidybos ir tautinių šokių sekcijas rimtai pasiruošti pirmam klubo parengimui — linksmavakariui — lapkričio 16 d. — Lietuvių Auditorijoje.

Sportinio šaudymo sekcijos vadovas Z. Urbonas padarė pranešimą apie sąlygas sekcijai įsteigti.

Žodį tarė ir klubo pirm. kun. A. Šeštokas, kuris paryškino mūsų tautos vargus, kančias ir lūkesčius anapus geležinės uždangos, kartu pasidžiaugdamas jaunųjų šaulių pasiryžimu — aukotis kenčiančios tėvynės — Lietuvos išvadavimui.

Kalbėjo ir vaidybos kuopelės režisorius Alf. Brinka, painformuodamas šaulius apie vaidybos kuopelės sezonui numatytą planą, paragindamas rimtai ir nuoširdžiai vykdyti vaidintojams pavestą darbą. Naujo darbų palno užsimojimuose, linkėdamas sekmės pasveikino klubo valdybos narys J. Vepštas.

Po oficialiosios dalies, sekė užkandžiai, pasilinksminimas, kur skambėjo lietuviška daina, skaidrus juokas ir aidėjo pašnekėsiai. Skirstytasi į namus vėlumoje su daina: "Namo, broliukai...".

Vakarų Vokietija

LAIŠKAS IŠ VOKIETIJOS

(Vienam čikagiškiui rašo J. Vyšniauskas, Muenchen 54, Opalstr. 2—1, Germany)

Širdingai dėkoju už laišką, kuriame radau du žaliukus ir pašto kuponą. Taip pat nuoširdus ačiū už gausią spaudos paramą. Jūsų spaudos siuntos mus pasiekia viena po kitos. Gautus žurnalus ir retkarčiais pasitaikiusias knygas parduodu. Tai vieną kitą markę uždirbu ir tuo papildau gaunamą valdžios paramą. Laikraščius perskaitęs dalinu kaipo priedą knygų bei žurnalų pirkėjams. Taigi dalinu tiems, kurie mėgsta skaityti, bet neturi iš ko jas įsigyti. — Dukrelė dėkoja už gausius pašto ženklus, kuriuos ji renka. Kai mus pasiekia žurnalai — Margutis, Užuolanka, Aidai, Ateitis, Lietuvių Dienos, tai su atsidėjimu juos varto ir skaito. Ypač žavėjosi, kai gavo Čikagoje išleistą tautinių šokių šventės Vadovą. Šis leidinys besąs nepaprastai įdomus ypač jaunimui. Duktė išreiškė pageidavimą gauti kitą Vadovą, kad galėtų supažindinti savo drauges ir pažįstamus. Jai rūpi įteikti savo grupės vadovei ir bendradarbėms susipažinti su tuo, kas buvo atlikta Čikagoje.

Praėjusią vasarą mūsų mergaitė su kitomis lietuvaitėmis atostogavo prie Alpių kalnų. Ten buvo suvažiavęs lietuviškas jaunimas iš įvairių Vokietijoj esančių lietuvių stovyklų. Viso ten buvo apie 70. Jų materialine globa rūpinosi Karitas. Kultūringam laiko praelidimui buvo sudaryta programa. Gražiai pasirodė sporte, žaidimuose, o taipgi dainomis, šokiais, dekamacijomis prie partizano kapo ir laužo.

Dabar, praėjus vasarai ir atostogoms, visi grįžome prie savo įprastų užsiėmimų. Mokslo metai jau prasidėjo. Mūsų duktė dabar yra penktoj gimnazijos klasėj. Susidarė didesnės išlaidos, kai reike jo ją aprūpinti mokslo reikmenimis. Kiek galime, stengiamės jai padėti ir kol kas vyksta ją išlaikyti mokykloje. Aukštesnin mokslan leisti gal atsiras pašalinė pagalba. Mat, aš esu menkos sveikatos, nedarbingas. Pajėgiu pasidarbuoti platindamas spaudą ir tą nuolatai darau.

Su Šypsena

MASKVINIS MĖNULIUKAS

Bolševizmas sužvėrėjęs,
Kiek žalos yra pridaręs,
Kraujo latakus priliejęs,
Tas baisusis piktadaris.

Mėnuliukas jam parūpo,
Kuomet žmonės vargą kenčia,
Dar daugiau iš jų jis lupa,
Vargti dar labiau juos verčia.

— Mes nustebinom pasaulį,
Turit džiaugtis, — jie įsako.
— Neprotinga jūs makaulė,
Juk mus juodas vargas drasko. —

Duonos, duonos ir dar duonos,
Nei drabužių nėr dėvėti.
Visko trūksta, ne tik duonos,
Ner nei batų, kuom avėti.

Jūs paleidot mėnuliuką,
Ar jų būvį tas pagerins?
Virš kolchozų apsisuko,
Sunkią naštą ar palengvins?

Ar grąžins kam jo namiuką,
Ir jo žemę numylėtą?
Jau daug kartų apsisuko,
Nešdams vargšams mirtį lėtą.

Tad geriau ten padarysit,
Ir pagerinsit jų būvį,
Jei kolchozus uždarysit, —
Pilną laisvę lai jie turi.

Patys sėdę mėnuliukan,
Siekit tiesiai į mėnulį.
Įsodinkit katiliukan
Ir Molotovą storulį.

Jį padėję ant rakietos,
Pirmutinį tuoj išsaukit.
Tik leidimą nuo Nikytos
Kremliuje iš anksto gaukit.

Ten kolchozų jūs pristeigsit,
Ko ten reikia tuoj suprasit.
Mėnulninkus jūs įveiksit,
Tik naganų nusivežkit.

— Šagom marš — ir jūs vilniečiai,
Į mėnulį greitai vykit,
Lai keliauja ir laisviečiai,
Nei Onyčių nepalikit.

Mes, čia žemėj pasilikę,
Pilną laisvę sau turėsim,
— Čiort vozmi, jus, bolševikai —
Tiek jums laimės palinkėsim.

Žaibas

ODOS! ODOS!

J. LEVIS — wholesale

Leather — Findings, 424 So. Central Park.
Phone Van Buren 6-4323.

Paskambinus rytą prieš 7 val. 30 min. ir po 8 val. 30 min. vakare, pristato į Jūsų nurodytą vietą odas padams ir puspadžiams. Atvažiuoja su pilnu troku ir patys galite pasirinkti.

Batų taisytojams ir siunčiant odas į Lietuvą — geriausias pasirinkimas.

Nekilnojamo turto pirkimo — pardavimo reikalais kreiptis:
Alg. BUDRECKAS
REALTY
4081 Archer Ave.
(prie California Ave)
Tel.: LAfayette 3-3384

NAUJA MAISTO PRODUKTŲ KRAUTUVĖ
649 West 119 St.
Sav. Juozas Bešonis
WA 8-2009 ir FR 6-6336.
Pristato į namus, taip pat pobūviams ir parengimams maisto ir mėsos gaminius.

ARS-FOTO STUDIJA
3210 So. Halsted St., Chicago, Ill. daro įvairių dydžių portretus
Atlieka Studijos ir Foto mėgėjų darbus. ir nuotraukas.
Aprūpina gera filmine medžiage.

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS IR
Sinclair GAZOLINO STOTIS
Perdirbami motorai, stabdžiai, transmisijos, keičiamos dalys. Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Garantuotas darbas.
A. STANEVIČIUS
Garažo tel: REpublic 7-9842 Namų: WAlbrook 5-5934
2641 West 71 Street

LIUDĖSIO VALANDOJ
Šaukite
MAŽEIKA & EVANS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
6845 So. Western Ave. Air Conditioned koplyčia
REpublic 7-8600 — 7-8601 Automobiliams vieta
Tiems, kurie gyvena kitose miesto dalyse; gausime koplyčią arčiau jūsų namų.

THE BIGGEST DOLLAR IN THE WORLD IS THE DOLLAR YOU SAVE.

Remiantis Chicagos Savings Bendrovės praeitimi, nuo pat jos įsikūrimo 1924 metais, jos pavyzdinga biznio tvarka, ypatingai indėlių saugumo ir dividendų našumo atžvilgiu, nėra saugesnės ir pelningesnės įstaigos pasidėti taupomus pinigus. Pasidėję taupinius pas mus gausite ne tiktai saugumą — jų apdraudimą iki $10,000.00, augštą dividendą, bet ir daugelį kitų patarnavimų veltui, už kuriuos kitose įstaigose turėtumėte mokėti.

Taupytojų patogumui Chicagos Savings Bendrovės įstaiga yra viena iš gražiausiai ir moderniškiausiai įrengtų visoje Illinois Valstybėje.

Lietuviai gyvenantieji už Chicagos ribų, nežiūrint kurioje Suvienytų Valstybių dalyje jie begyventų, gali taupyti pinigus paštu.

Rašykite dėl informacijų. Mūsų turtas $21,000,000.00.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
6245 So. Western Ave. Tel. GRovehill 6-7575 Chicago, Illinois
Atdara: pirmadienį nuo 12 iki 8, antradienį ir penktadienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį nuo 9 iki 8.
Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį nuo 9 iki 2 valandos po pietų.

JAUKIAI PRALEISI VAKARĄ
CICERO UŽEIGOJE
LITUANICA
pas TADĄ KAZIMIERAITĮ
Čia be gardžių gėrimų ir užkandžių, yra įvairių žaidimų:
4920 West 14th Str., Cicero 50, Illinois. Telef.: TOwnhall 3-9601

Karštis ir dulkės savaitgaliais mus išveja iš miesto, į kurį vėl sugrįžtame. —
KELIONĖSE GERIAUSIAI ATSIGAIVINSI —
Budweiser alum
SMULIO LIQUOR Inc.
5640 W.87.Str Oaktawn

LIETUVIŠKA DRAUDŲ AGENTŪRA
Gyvybės, ligoninės, automobilių, baldų, namų ir visos kitos apdraudos — asmenims, profesionalams ir biznio įstaigoms. Valstybės patvirtintos kainos.
Agentams ir brokeliams aukščiausi komisai.
AUTOMOBILIŲ FINANSAVIMAS.
Bankiniai procentai. Nauji automobiliai 4% — vartoti — 6%.
Veikia Notariatas. Smulkesnniai ir nemokamai informacijai gauti skambinkite, rašykite, užeikite —
JONAS KIRVAITIS
INTERSTATE INSURANCE AGENCY
6108 So. Ashland Ave., Chicago 36, Ill. Tel.: WAlbrook 5-5671

AUTO TAISYMAS IR GASOLINO STOTIS
Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Taisomi motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. MOBILGAS benzinas, Firestone padangos, baterijos ir automobiliams dalys.
1934 W. 59th Street Tel.: GRovehill 6-9136
M. ČESAS, patyręs automobilių specialistas

LIETUVIŲ AUDITORIJA
LIETUVIŲ AUDITORIJA
3133—37 So. Halsted Str. Telef. VI-2-6172
POKYLIAMS KONCERTAMS VESTUVEMS
4 Salės
Moderniškai įrengtos VIRTUVĖS
(su maistu ar be maisto)
išnuomojamos neaukštomis kainomis.

Jūsų patogumui čia pat
BARAS
Jaukus putojančių taurių pavėsis ir žavi muzika.

ĮVAIRŪS PATAISYMAI IR DAŽYMAS
NAUJŲ NAMŲ STATYBA
LIUDAS TAUJENIS
6828 S. Maplewood Ave.
Tel.: HE. 4-5848

WALTER SASNAUSKAS
2534 West Marquette Rd.
Chicago 29, Ill.
Telef.: GRovehill 6-8402.
Stato naujus namus pagal tartį ir planus.
Atlieka įvairius remonto darbus.

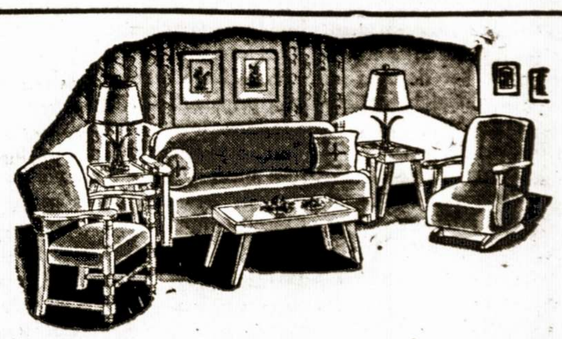

Moderniausius baldus, naujausius televizijos aparatus žinomiausių firmų, įvairias krosnis, kilimus ir viską, kas reikalinga namų įrengimui Jūs pirksite pigiau
Lietuvių PREKYBOS Bendrovėje
ROOSEVELT FURNITURE Co., Inc.
2310 West Roosevelt (12-t St.). Tel.: SEeley 3-4711
Pats įmonės vedėjas Feliksas RAUDONIS Jus maloniai sutiks, parodys ir duos praktiškų patarimų Jums rūpimais reikalais.

IMPERFECT IN ORIGINAL

Prancūziškai lenkiška politika

Bronius Rekyva

Politiką daug kas laiko nešvariu ir negarbingu reikalu, kas dalinai ir pasitvirtina, ypatingai kuo met ji yra vedama kraštų su imperialistiniais polinkiais ir, kurie kitoje tautoje mato tik pasipelnymo objektą. Čia norėčiau paminėti prancūziškai lenkišką politiką, po pirmojo pasaulinio karo. Žinios paimtos iš vokiškų šaltinių, iš 1925 metų, todėl nėra labai šališkos. Šiandien, skaitant apie anuometinius politinius žingsnius, skaitome lyg kokį fantazijos romaną, bet čia matome ne pavienius asmenis, bet ištisas tautas, nusikaltėlių bei įvairių avantiūristų rankose.

Prancūziją savo politiką pradėjo kilus Rusijos revoliucijai, bet patys neturėdami jokios galimybės ten įsteigti savo kolonijos, nutarė atstatyti jogailaičių laikų Lenkiją su tuometinėmis jos žemėmis ir jėga. Lenkams toks planas labai patiko ir Lenkija pradėjo karo veiksmus su Rusija. Bet, prancūzų nelaimei, jie pasirinko savo planams nelabai tinkamą tautą. Kuomet Pilsudskio legijonai užėmė Kijevą ir skverbėsi toliau į Ukrainą, ukrainiečiai pradėjo nerimti, nes bijojo lenkiškos ponų vergijos. — Nepalaikomi vietinių žmonių, lenkai buvo priversti traukti ir rusų kariuomenė supo Varšuvą. Tuomet atskubėjo prancūzų generolas Weygand, kuris performavo lenkų kariuomenę ir šiaip taip išgelbėjo Varšuvą ir privertė rusų kariuomenę trauktis. 1920 metų rugpiūčio 16 dieną lenkai perėjo į puolimą ir tą pačią dieną Londone buvo pradėtos rusų—lenkų karo veiksmų sustabdymo derybos. Bet lenkai su tomis derybomis tęsė, nes jie žygiavo pirmyn, rusų kariuomenės beveik nestabdomi.

Lenkai artėjo prie Lietuvos teritorijos ir prie Alytaus įvyko pirmos kovos su Lietuvos kariuomene. Lenkija šaukėsi Tautų Tarybos pagalbos. 1920 metais spalių 7 dieną, buvo pasirašyta Suvalkų sutartis, o po dviejų dienų —spalių 9 d., Želigovskis puolė Vilnių. Tautų Taryba pasiūlė pravesti balsavimus, bet atrodė, kad abi pusės to nenorėjo, nes nebuvo žinoma, į kurią pusę kris žydų balsai, o be to, lenkai atsisakė atitraukti savo kariuomenę. Vėliau lenkai pravedė neva balsavimus, bet jie buvo jiems net perdaug palankūs. Tautų Taryba jų nepripažino, bet ir nieko tuo reikalu daugiau nedarė. Pagal prancūziškai lenkišką politiką, Lietuva turėjo būti sujungta su Lenkija.

Aiškiausiai ta politika matosi iš diskusijų Vilniaus klausimu, kuriems vadovavo belgas Hymmansas. Hymansas buvo socialdemokratas, palaikąs prancūzų politiką. Tuose pasitarimuose lietuvių delegacijos pirmininku buvo Galvanauskas, o lenkų — prof. Aškenasy. Ten buvo kalbama apie taip vadinamą Hymanso projektą. Tame projekte buvo sakoma, kad Lietuva turi būti pagal Šveicarijos pavyzdį, padalinta į du kontonus: Vilniaus ir Kauno. Vilniaus kontono siena būtų ten, kur dabar lenkų kariuomenės okupuota. — Bendros teisės lenkų ir lietuvių kalbai. Lenkija ir Lietuva skirtų po 3 reprezentantus, kurie spręstų įvairius nesusipratimus. Bendra užsienio politika, o karo metu, bendras, lenkų vadovaujamas, generalinis štabas, bet lietuvių kariuomenėje karininkai būtų lietuviai. Lenkai naudotųsi Lietuvos teritorija visiems laikams.

Prof. Aškenasy pareiškė, kad Lietuva, po Želigovskio žygio, užblokavo Nemuną. Nemunas, pagal Versalio sutartį, esąs tarptautinė upė. Be to, Lietuva turinti tik 2000 kv. km. miško, tuo tarpu Lenkija turinti apie 25—30.000 kv. km. ir dėl Nemuno blokados, medžiagų eksportas per Tilžę, sumažėjęs nuo 3 milijonų kubinių metrų iki 200.000.

Galvanauskas atsakė, kad Nemuno blokadą lenkai patys užsitraukė ir, savo okupavimu jie trukdo darbus Vilniaus miškuose. Be to, ir Lietuvos vidaus rinkoje yra didelis medžių pareikalavimas.

Tuo tarpu prancūzai, be mėginimų papirkti mūsų atsakingus asmenis, pradėjo grasinti. Po nepavykusio rusų — lenkų karo, jie norėjo nors Lietuvą prijungti prie Lenkijos. Kokioje dvasioje buvo tos derybos vedamos, aiškiai matyti iš komisijos nario Mr. Noblemair pasisakymo 1921 metais. Jis pareiškė, kad "čia neina klausimas kam priklausys Vilnius. — Tas Europą mažai domina! Tautų Taryba mėgina lenkų — lietuvių uniją naujai atstatyti, tą uniją, kuri kadaise išgelbėjo Europą nuo mongolų antplūdžio".

Tuometinė Lietuvos padėtis buvo labai silpna. Gal ir Prancūzijos pažadas, sprendžiant Rytprūsių klausimą, prisiminti ir Lietuvą, nuteikė mūsų vadovaujančius asmenis, kad pagaliau principiniai su ta unija buvo sutikta, bet Ženevos konferencijoje tarp Galvanausko ir prof. Aškenasy kilo ginčas, nes lenkai reikalavo besąlyginio to plano priėmimo, be jokių pataisų. Pasitarimai iširo. Lietuvos delegacijai grįžus į Kauną, kur jau buvo numatyta balsų dauguma už uniją, įsikišo tautinės grupės ir "unijos" reikalas buvo padėtas į archyvą. Tai buvo sekantis sunkus smūgis prancūzų politikai.

Bet jie turėjo dar vieną pliusą — Klaipėdą. Klaipėdos reikalas, kaip sakant, kabojo. Buvo visokių pasiūlymų, bet jį nulėmė Amerikos lietuvių pasiūlymas prijungti jį Lietuvai. Prancūzai norėjo iš to kaip nors pasinaudoti savo politikai. Klaipėdos priežiūra buvo pasiūlyta anglams ir anglų karininkas jau buvo atvykęs ieškoti patalpų kariams, bet jis buvo atšauktas ir 1920 metais vasario 15 dieną, prancūzų generolas Odry perėmė Klaipėdos krašto tvarkymą. Įdomus ir tas faktas, kad generolui buvo duotas vertėjas lenkas, nes buvo sakoma, kad "Klaipėdoje lenkiškai kalbama". 1921 metais gegužės 1 dieną, Klaipėdos valdžią perėmė Petisnė. Šis pėtų prancūzas mėgo viską, tik nemėgo lietuvių, už tokį begėdišką Prancūzijos planų griovimą. Jis palaikė vokiečius ir su jais bičiuliavosi, o savo vyriausybei pasiūlė Klaipėdos kraštą padaryti Prancūzijos protektoratu visam laikui. Čia jis norėjo garantuoti sau neblogą vietelę. Vėliau persimetė ant "Freistato" idėjos. Buvo atsiųsta komisija, kurios vadovas Geo Gerald, "už nuopelnus" buvo paskelbtas pirmuoju Klaipėdos "Freistato" garbės nariu. "Freištato" komisija pradėjo prekybinius pasitarimus su Lietuva ir Lenkija. Bet tie neklaužados lietuviai ir čia sugriovė tuos gražius planus. 1923 metais sausio 16 dieną lietuviai užėmė Klaipėdą ir Simonaitis pareiškė, kad jis su ta "lėle", atseit, Petisne, nenorįs turėti jokių reikalų. Prancūzai tyliai su sidėjo savo daiktelius ir apleido Klaipėdą. Tuo ir baigėsi visi gražūs planai apie didelę ir galingą Lenkiją, kurios gerovei dirbtų kitų tautų geriausios jėgos, o lenkiškas ponas galėtų gražiai leisti laiką Paryžiuje, žinoma, laikas nuo laiko atvažiuotų ir pabarti tuos "chamus", kad nepasileistų!

Kad politika yra labai painus ir labai formalus dalykas, galime matyti kad ir iš Lietuvos pripažinimo de jure. 1922 metais, tuometiniai "didieji", pasiuntė Lietuvos vyriausybei bendrą raštą, kuriame buvo sakoma, kad jie sutinką pripažinti Lietuvą de jure, jei Lietuva laikysis Versalio susitarimų, o ypatingai dėl Nemuno, kaipo bendros upės. Tuo norėta atidaryti lenkams kelias per Lietuvą. Lietuva sutiko su ta sutartimi, bet buvo išknistas punktas, kad Versalio sutartis yra tik taikos metui, o Lietuva su Lenkija buvo karo stovyje, todėl nebuvo reikalo lenkams atidaryti mūsų sieną. Vėl tęsėsi ginčai, kol, matyt, "didieji" pavargo prieš lietuvišką atkaklumą kovoti ir pripažino Lietuvą de jure, nepakeisdami Lietuvos nusistatymo. Tai buvo Lietuvos politinis laimėjimas.

Taip pat, negalėtų praeiti ir tas faktas, kad prasidėjus sukilimui Klaipėdoje, sekančią dieną Prancūzijos kariuomenė užėmė Ruros kraštą. Lenkai tuojau pasiūlė savo kariuomenę "atstatyti tvarką Klaipėdoje", bet nei iš šio, nei iš to, buvo pastebėtas didelis rusų kariuomenės sukoncentravimas Minsko ir Pinsko rajonuose ir lenkai labai greitai nurimo.

Arba, pasirašant sutartį, prancūzai ir lenkai rado, kad buvo parašyta ne ant nustatyto formato popierio, bet tuo atveju jiems pakišo koją anglų delegatas, pasirašydamas pirmuoju, taip, kad "bičiuliams" nieko daugiau neliko, kaip ir jiems pasirašyti, nes jei anglui popierio formatas tinka, kodėl negali tikti ir lenkui.

Taip, tik atsistojanti gyventi Lietuva, sugriovė tuos "didžius" planus ir šiandien Prancūzija turi labai daug vargo, nes, net savo kolonijose niekaip nebegali susitvarkyti, o tuometiniai jų tvirtinimai, kad Lietuva nepribrendusi savystoviai tvarkytis, parodo dabartinį jų "sugebėjimą" — kas trys mėnesiai nauja vyriausybė. Bet ir politikoje, kaip ir gyvenime — kas kitam duobę kasa, pats įpuola!

—=●=—

LIETUVOS PASIUNTINYBĖJE

J. KAJECKAS, Lietuvos Charge d'Affaires a. i. nuo jo pareigų perėmimo atstovavo Lietuvą visoj eilėj didesnių parengimų, būtent: Tarptautinėje Karo Laivyno Apžiūroje — Norfolk, Va., JAV Oro Pajėgų demonstravime — Andrews Field, Md. ir Postmaster General ceremonijoj Ramon Magsaysay — Filipinų laisvės čempionui pagerbti specialės pašto ženklų laidos jo garbei dedikavimo proga.

Jis dalyvavo pamaldose sekančių asmenų laidotuvių proga: Norvegų karaliaus, Guatemalos prezidento ir bulgarų patrioto Petkovo, jo 10-ties metų mirties minėjimo proga.

Dalyvauta taip pat Protokolo šefo Buchanan priėmime, ir sekančių ambasadų bei pasiuntinybių priėmimuose: Bolivijos, Eigypto, El Salvadoro, Kinijos, Ispanijos, Latvijos ir Urugvajaus.

Jis dar pakviestas dalyvauti Britų Tautų Bendruomenės ruošiamam priėmime Britų ambasadoje Karalienės Elzbietos II Amerikoje atsilankymo proga. Taip pat pakviestas į Viet-Nam ambasadoriaus priėmimą ir į ceremoniją bei priėmimą Massachusetts Technologijos Instituto, Nationalinėje Mokslo Akademijoje, prof. Bohr pagerbti.

Didžiuma ambasadų priėmimų buvo jų tautinių švenčių progomis.

LIETUVA PAKVIESTA Į TARPTAUTINĘ PARODĄ

Lietuvos konsulas Čikagoje gavo oficialų Lietuvai kvietimą dalyvauti Tarptautinėje Parodoje Čikagoje, kuri įvyks 1959 m. Kvietimas pasirašytas Čikagos burmistro Richard J. Daley ir Čikagos Prekybos ir Pramonės Rūmų Prezidento Joseph L. Block. Kvietimo tekstas:

"A cordial invitation is extended to the Government and Commerce and Industry of Lithuania to exhibit in the Chicago International Fair and Exposition 1959, Chicago, U. S. A. to build an aven stronger bridge of business and friendship between Lithuania and Chicago, the new Trade and Transportation Center of the Western Hemisphere".

Šis kvietimas buvo formaliai įteiktas konsului dr. P. Daužvardžiui ir kitų valstybių konsulams Čikagoje š. m. spalių mėn. 8 d. specialiame susirinkime, kuris buvo sukviestas Chicago Association of Commerce and Industry.

Kvietimas patvirtina Amerikos politiką Lietuvos atžvilgiu ir kelia keletą klausimų:

1. Ar Lietuva 1959 m. bus išsilaisvinus ir galės parodoje dalyvauti?

2. Jei Lietuva dalyvauti negalės, ar yra galimybių Čikagos lietuviams, vadovaujant Lietuvos konsului ir Lietuvių Chamber of Commerce, parodoje dalyvauti ir Lietuvą atstovauti?

Audėjų, rankdarbių išdirbėjų ir prekybininkų nuomonės šiuo reikalu laukiamos **Lietuvos Konsulate, 6147 So. Artesian Ave., — Chicago 29, Lll.**

Ką jie dirba

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio JAV Vietininkijos SUVAŽIAVIMAS

LASo JAV Vietininkijos skyrių ir grandžių atstovų suvažiavimas šaukiamas 1957 m. lapkričio mėn. 9 — 10 d. d., Čikagoje. Organizaciniai vienetai, pagal Sąjūdžio įstatus, susirinkimuose išrenka reikiamą skaičių atstovų, kuriuos įpareigoja suvažiavime dalyvauti. Vieta ir laikas bus pranešta vėliau. Provizorinė darbų tvarka skyriams, grandims ir atitinka miems pareigūnams išsiuntinėta.

Valdyba

Spalių 27-toji diena įdomiausia

Tai sukaktinis "Margučio" puskapio metų minėjimas, pajvairintas reta ir įdomiausia programa, kokią tegali tik "Margučio" rengėjai duoti. Jau tas pasako, kad dalyvauja pasaulinio garso solistė Lily Pons ir Italijos dainavimo studijas baigęs Stasys Baranauskas. Dar pajvairinimui ir Čikagos simfoninis koncertas, kuriam diriguoja Lietuvos operos dirigentas Vytautas Marijošius. Dar retas dalykas, tai specialiai paruoštas filmas iš "Margučio" veiklos. Filme dalyvauja solistai: — Monika Kripkauskienė, Jonas Vaznelis, Alicės Stephens moterų choras ir simfoninis orkestras, kuriam diriguoja Drezdeno operos dirigentas Aleksandras Kučiūnas. Tai reta, įspūdinga muzikos ir dainos šventė. Minėjimas įvyksta Conrad Hilton salėje, Michigan Ave. ir 8 St. Pradžia 5 val. 30 min.

L. K. Kūrėju — Savanoriu S-gos 30 metų įsisteigimo ir 10 metų atsikūrimo sukakties minėjimas įvyks š. m. spalių 20 d. 2 v. po pietų Lietuvių Auditorijoj 3137 So. Halsted Str. Visi L. K. kūrėjai — savanoriai kviečiami jame dalyvauti.

Čikagos Skyriaus Valdyba

NAUJA DON VARNAS POSTO VALDYBA

Rugsėjo mėn. 21 d. Don Varnas patalpose įvyko oficialus naujosios 1958 metų Don Varnas posto valdybos įvesdinimas. Naujuoju komanduotoju yra išrinktas Juozas Stanaitis, kuris pakeitė John Shulmistrą; kiti valdybos nariai — S. Samoska, M. Mosteika, N. Girdwain, V. Paškauskas, J. Karklys, kun. A. Švedas, E. Miller, J. Jatis, E. Šulaitis, P. Butkus, B. Mikėnas, V. Bandžiulis, E. Stank, J. Evans, J. Shulmistras, K. Savickus, F. Žogas, dr. J. Simonaitis, dr. V. Grėbliūnas.

VETERANŲ VAKARAS

Spalių mėn. 19 d. Don Varnas Amerikos Legijono postas rengia savo tradicinį šokių vakarą, kuris įvyks Lietuvos Vyčių salėje prie 47-tos ir So. Campbell Ave.

Visi veteranai bei jų draugai ir prieteliai yra kviečiami atsilankyti.

Skaitydami KARĮ būsite gerai informuoti apie **pasaulinius įvykius, rasite straipsnių iš karinės ir Lietuvos istorijos, retais paveikslais iliustruotų ir Lietuvos karių atsiminimų iš įvairių laikų.**

Metinė prenumerata $5.00; rašykite: KARYS, 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

LIET. EVANG. JAUNIMO VAKARAS

Lapkričio 23 d. Lietuvių Evangelikų Jaunimo Ratelis, kurin susibūręs tremties jaunimas, Vyčių salėje ruošia vakarą — koncertą, programoje — solo, duetas, kvartetas, oktetas ir kt., išpildomi savomis jėgomis.

GYDYTOJAI

Dr. S. Biežis
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Ofisas — 3148 West 63rd Street
CHICAGO, ILL.
Ofiso telefonas: PRospect 8-1717
Valandos: po pietų 1—8; vak. 7—8, tiktai antradieniais ir penktadieniais.
Trečiadieniais ir sekmadieniais ofisas uždarytas
BUTAS: 3241 W. 66th PLACE
Tel.: RE 7-7868

Tel.: ofiso AR 6-0161
rez. GR 2-9203
Daktaras
JUOZAS BARIKUS
Gydytojas ir Chirurgas
2336 W. Chicago Ave.,
Chicago 22, Ill.
Val.: 1—3:30, 6—9 p. p. pirmad., antrad., ketvirtad., penktad.;
11 val. ryto — 2 val. p. p. šeštad.
Tik susitarus trečiadieniais.

DR. JUOZAS PAUKŠTYS
DANTŲ GYDYTOJAS
4253 So. Archer Ave.
Įėjimas iš Whipple Ave.
Priėmimo valandos:
nuo 10 iki 12,
nuo 2 iki 6 ir nuo 7 iki 9 val.
Išskiriant trečiadienius
ir sekmadienius.
Šeštadieniais nuo 10 iki 4 val.
Telefonas:
ofiso LAfaet 3-4949
namų CE 3-7786

Vaistinė
Savininkas
Pr. A. Šimkus
3301 South Halsted Street
Tel.: VIrginia 9080 ir 9081.
Didelis pasirinkimas įvairių kosmetikos dalykų ir malonus patarnavimas pačio savininko
Pr. Šimkaus.

VYRIŠKŲ
RŪBŲ
KRAUTUVĖ
4622 S. Ashland Av., Chicago
Telef.: YA 7-1272
H. SEIGAN
Keliasi
į naujas
patalpas,
TODĖL IŠPARDAVIMAS
20% NUOLAIDA,
Paltams ir lietpalčiams
30% nuolaida.
ATSILANKYKITE
IR PASINAUDOKITE
RETA PROGA

Parūpina apdraudas ir dvigubus aliuminijaus langus

DRAUDŽIU: namus, automobilius, baldus, langus ir kita, suteikdamas Jums ramybę nelaimėje.

Jūsų patogumui, gaminu dvigubus aliuminijaus langus, sumažindamas apšildymo išlaidas ir darbą —

JUOZAS SPAITIS
3261 So. Halsted Str.
Telef.: VIctory 2-6469

Išnuomuojama SALĖ VESTUVĖMS, POKYLIAMS
Tel.: TO-3-9695
STEVE'S CLUB
Kepti viščiukai ir vėžiai
STEPAS GOBIS — Savininkas
1500 S. 49-th Avenue, Cicero 50, Ill.

IMPERFECT IN ORIGINAL